

Memòria del **Museu Nacional Arqueològic de Tarragona** Any 2021

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Sumari sintètic

4	1. Presentació
6	2. COVID-19
10	3. Exposicions
12	4. Projecte educatiu
20	5. Activitats
30	6. Documentació i inventari
34	7. Conservació i restauració
36	8. Cessions i ingressos
40	9. Investigacions en curs
44	10. Intervencions museogràfiques i instal·lacions
50	11. Publicacions
52	12. Relacions externes
58	13. Formació interna
62	14. Comunicació
70	15. Resum estadístic de visites

Presentació

Tot i que en algun moment ens ha semblat que havíem de recuperar la normalitat, l'any 2021 encara ha estat marcat per la pandèmia del COVID-19. En cap moment hem aturat els projectes ni hem tancat els centres, però l'impacte en les activitats presencials, el canvi de consignes i criteris i l'alteració en el treball intern ha estat una constant al llarg de l'any. Aquestes circumstàncies han tingut, com no podia ser d'una altra manera, un impacte en la davallada de visites i activitats, així com en els ingressos.

Però malgrat aquesta situació, el balanç general del museu és positiu, en tant que s'han assolit els objectius marcats quant als projectes estratègics. D'entre tots, hauríem de destacar la finalització de les obres de reforma del Museu Arqueològic a la plaça del Rei i la redacció del projecte executiu de la nova museografia del museu. Aquests projectes, que són el pal de paller del nou projecte estratègic del museu, no s'han aturat, ans el contrari. Les obres han finalitzat satisfactòriament en el marge temporal previst i el desenvolupament del projecte museogràfic ens permetrà avançar, ara per ara, amb el calendari marcat. Així mateix, el treball amb les col·leccions, els projectes a la Necròpolis, als Munts o al teatre no s'han aturat.

Quant als programes, enguany hem pogut veure el resultat dels projectes iniciats el 2020 en plena pandèmia. Ens referim al projecte educatiu i al familiar. El mes de juny, compartíem amb la comunitat educativa el resultat de treball realitzat al voltant de l'educació amb museu i les noves propostes incorporades; mentre que a la tardor hem iniciat un nou programa familiar.

L'any passat, en aquest mateix document, ens exclamàvem del context i circumstàncies en què havíem treballat. Malauradament, aquesta nova memòria anual que tenim a les mans encara no ens permet parlar d'una recuperació de la normalitat, institucional, social i personal. Confiem en una nova recuperació.

Instruccions Funció Pública

- RESOLUCIÓ PRE/2107/2021, de 6 de juliol, per la qual es dona publicitat a la Instrucció 1/2021, de 6 de juliol, de mesures organitzatives, de prevenció i seguretat per a la reincorporació als centres de treball del personal de l'Administració de la Generalitat de Catalunya amb motiu de l'emergència sanitària per la COVID-19.

En data 6 de juliol de 2021 la Secretaria d'Administració i Funció Pública ha adoptat la Instrucció 1/2021, de 6 de juliol, de mesures organitzatives, de prevenció i seguretat per a la reincorporació als centres de treball del personal de l'Administració de la Generalitat de Catalunya amb motiu de l'emergència sanitària per la COVID-19.

L'any 2021 hem continuat amb l'impacte de la pandèmia de la COVID19

- RESOLUCIÓ PRE/3814/2021, de 23 de desembre, per la qual es dona publicitat a la Instrucció 3/2021, de 23 de desembre, sobre noves mesures organitzatives, de prevenció i seguretat als centres de treball del personal de l'Administració de la Generalitat de Catalunya amb motiu de l'emergència sanitària per la COVID-19.

En data 23 de desembre de 2021 la Secretaria d'Administració i Funció Pública ha adoptat la Instrucció 3/2021.

- Instrucció 2/2021, per la qual es modifica parcialment el Pla de contingència del personal del Departament de Cultura, amb motiu del coronavirus SARS-CoV-2, d'acord amb la Instrucció 3/2021, de 23 de desembre, de la Secretaria d'Administració i Funció Pública. El règim de prestació de serveis en la modalitat de teletreball té caràcter prioritari.

Afectacions

- Es mantenen les restriccions d'aforament en els diferents espais.
- Continuació de mesures de protecció contra la COVID-19 (mascaretes, gel hidroalcohòlic, distàncies socials etc...).
- Redistribució d'espais i llocs de treball als SSCC del MNAT
- Es manté la modalitat mixta de treball pel personal adscrit als SSCC del MNAT (presencial i teletreball)
- Baixa de treballadors per COVID-19 (4 + 4 durant el període de Nadal) – Tancament del Museu i Necròpolis Paleocristiana per aquesta circumstància (2 dissabtes i 1 diumenge).
- Puntuals absències al lloc de treball per aïllament domiciliari d'1 dia que han afectat als treballadors adscrits al MNAT.
- Els centres adscrits al MNAT amb atenció al públic han mantingut el seu horari habitual durant l'any (a excepció de 3 dies puntuals).
- Tot el personal d'atenció al visitant (Guies D1) han realitzat la seva jornada laboral en modalitat presencial i sense incidències.
- Represa del "Pla de Formació Any 2021". La situació creada per la pandèmia de Covid-19 ha suposat un repte a l'hora de planificar les activitats formatives, donant prioritat a la formació en línia, ja sigui síncrona (amb sessions en directe a través de plataformes digitals) o asíncrona (a través d'aules virtuals).
- Represa dels Reconeixements mèdics realitzats en centre especialitzat.

3.1 Segueix els passos de Medusa

3.2 Re-descobrint Centcelles. exposició fotogràfica

3.3 Blick/Mira!

Museu Nacional Arqueològic de Tarragona
Exposicions

Segueix els passos de Medusa

Tinglado 4. Exposició TARRACO/MNAT
Del 5 de març a l'1 d'octubre

A “Segueix els passos de Medusa”, l'artista Jordi Abelló proposa un treball teòric en què ens descobreix per on podria haver passat la Medusa a través d'un vídeo creatiu que es podia veure a l'exposició TARRACO/MNAT.

Abelló ens convida a descobrir la trajectòria de Medusa i els seus vestigis i d'allò que podria haver petrificat amb la seva mirada, qui sap si quan fugia de Perseu o ens els instants previs que Perseu li tallés el cap ajudant-se d'un escut brillant que el protegia de la seva mirada monstruosa.

Jordi Abelló ha creat un vídeo explicatiu que mostra alguns dels testimonis que semblen petrificats per Medusa i que el mateix artista va poder fotografiar aquest estiu passat. Acompanyat d'una breu entrevista en què explica les motivacions del treball, Abelló convida a gaudir d'aquest viatge pel Cap de Creus, un paratge únic i màgic i, a partir d'ara, recreat per la Medusa. Un camí fet pels déus.

Acompanyant la intervenció, el MNAT va proposar un recorregut i d'altres d'activitats per seguir la petjada de Medusa dins la seva col·lecció, que actualment, i degut a l'èxit entre el públic, encara està actiu.

Aquest recorregut es pot realitzar de manera presencial, durant el recorregut de l'exposició TARRACO/MNAT, però també digitalment –a través de la plataforma Sketchfab, on podem observar les peces en 3D, a la web del museu, on els més petits podran descarregar-se la Medusa per donar-li vida i pintar-la, a Google Arts, on es poden veure els detalls més petits de l'emblema de la Medusa amb una gigafoto en alta resolució, i amb enllaços a vídeos al voltant d'aquest ésser mitològic.

Re-descobrint Centcelles. Exposició fotogràfica

Plaça de les Escoles Velles
Del 22 de gener al 28 de febrer

Re-descobrint Centcelles

Exposició fotogràfica

La mostra fotogràfica és una adaptació de l'exposició Re-descobrint Centcelles, exposició organitzada pel Museu Nacional Arqueològic de Tarragona l'any 2016 –amb la col·laboració de l'Ajuntament de Constantí i de l'empresa Repsol–, que volia proposar, al conjunt de la societat, una nova mirada a aquest singular monument, declarat Patrimoni Mundial l'any 2000, que des de sempre ha atret arqueòlegs i estudiosos del món romà, de la història i de l'art.

Re-descobrint Centcelles proposa un itinerari pel propi monument i per la seva intensa i densa historiografia i, també, una reflexió sobre l'enorme potencial social que –en el terreny de la sensibilitat i del coneixement– un conjunt com Centcelles permet desplegar..

Blick/Mira!

L'arxiu fotogràfic de l'Institut Arqueològic Alemany de Madrid

Museo Arqueológico Regional de la Comunitat de Madrid.
20 d'abril de 2021-9 de gener de 2022

Es tracta d'una exposició que, després de recórrer diversos punts de la geografia espanyola, aterra a la Comunitat de Madrid, amb la col·laboració de Museu Nacional Arqueològic de Tarragona, l'Institut Arqueològic Alemany i el mateix Museo Arqueológico Regional.

El comissariat va anar a càrrec de Dirce Marzoli, directora del departament de Madrid de l'Institut Arqueològic Alemany, i Pilar Sada, llavors directora del Museu de Tarragona.

La mostra planteja una reflexió sobre el paper que ocupa la fotografia arqueològica i el seu desenvolupament a Espanya com un dels mitjans més eficaços de documentació. Però també les imatges són un testimoni historiogràfic de valor incalculable. Es tracta de fotografies que mostren el nostre patrimoni arqueològic amb enorme bellesa, però també a les persones que van saber descobrir-lo, valorar-lo i documentar-perquè nosaltres ara puguem gaudir-lo en tota la seva esplendor.

Serveix doncs aquesta exposició com a homenatge als fotògrafs que van engrossir l'equip de l'Institut Arqueològic Alemany com a part fonamental de la seva tasca. Una institució històrica que ha servit d'enllaç entre l'arqueologia hispana i l'alemanya, font inesgotable d'activitat des de la seva fundació.

L'exposició s'acompanya d'un catàleg que recull textos sobre la història i les activitats de l'Institut Arqueològic Alemany de Madrid, així com del seu arxiu fotogràfic i els seus fotògrafs, nodrit amb les fotografies que es poden veure a la mostra.

Projecte educatiu

- 4.1 Introducció
 - Servei de prestació de visites i activitats
- 4.2 Revisió del Projecte Educatiu del MNAT
- 4.3 Programa d'activitats
- 4.4 Tallers permanents
- 4.5 Beques

Museu Nacional Arqueològic de Tarragona
Projecte educatiu

Introducció

El Museu Nacional Arqueològic de Tarragona té en el seu projecte educatiu un dels pilars fonamentals de la seva programació, i és un dels eixos centrals del seu ideari. La cura del patrimoni, la recerca i posada en valor prenen sentit quan esdevenen importants i significatius per a la ciutadania.

El MNAT ofereix una sèrie d'activitats i recursos que volen facilitar el coneixement d'una part de la nostra història, així com oferir al conjunt de la societat diferents propostes amb l'objectiu de difondre el patrimoni conservat de la ciutat romana de Tàrraco i de la seva àrea d'influència.

Durant el curs 2021-2022 s'ha executat les primeres accions fruit del treball de reflexió sobre l'acció educativa del MNAT.

Servei de prestació de visites i activitats

El 4 de febrer de 2020, com a resultat d'un procés de licitació, es va signar contracte amb l'empresa Auriga Serveis Culturals SLC per al servei de visites, realització d'activitat i itineraris al MNAT. Com a conseqüència de l'inici de la pandèmia, i l'aturada d'activitats, aquest contracte es va modificar per incorporar nous serveis, com la realització d'avaluacions, assessorament extern, revisió i redacció de continguts i activitats i la possibilitat de realitzar activitats fora dels recintes gestionats pel museu.

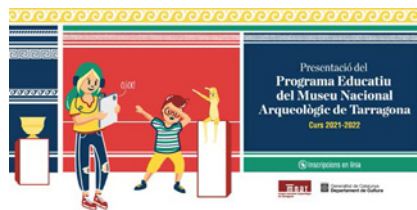
Durant tot l'any 2021 aquest contracte ha continuat vigent en aquesta mateixa línia d'actuació.

Revisió del Projecte Educatiu del MNAT

El canvi de paradigma i l'aturada de l'activitat va afavorir l'any anterior la revisió a fons del projecte educatiu del MNAT, amb la col·laboració de l'empresa Auriga. Aquesta revisió ha seguit la metodologia de la planificació estratègica per fer una anàlisi interna i de context, identificar els principals reptes en aquest àmbit i assentar les bases del nou projecte.

El procés de revisió, iniciat durant l'any 2020, s'ha continuat definint durant el present any, i alhora s'han començat a implementar nous recursos, i a posar en pràctica algunes de les conclusions establertes en la definició de les línies a seguir. Al juny de 2021 es va presentar aquest procés, en dues jornades, una primera en línia, i una segona presencial.

Sessió en línia

El dia 16 de juny es va realitzar la presentació en línia del projecte, que va comptar a més de l'equip del MNAT, amb la participació del Director del CRPT, Manel Sales, així com Idoia Triana, representant tanmateix del CRPT i Mercè Grané, Directora de l'INS de Constantí, que van exposar les reflexions sobre el paper que poden jugar els CRP en els contactes entre centres educatius i els museus com a organitzadors d'activitats o quines necessitats tenen els centres educatius com a usuaris dels programes educatius dels Museus.

Les línies definides en la revisió del projecte, es van resumir gràficament en un visual thinking <https://youtu.be/9DO2hgfkQXI> i diversos breus vídeos introductoris dels programes i projectes que s'ofereixen durant el curs 2021/2022.

Sessió presencial

El dia 19 de juny es va realitzar una jornada presencial, a la exposició Tàrraco / MNAT, adreçada als docents, en el decurs de la qual es va oferir assessorament sobre les activitats educatives programades per al curs 2021/2022, així com un tast del nou taller "Un mosaic ple d'històries" que es realitza al conjunt de Centcelles.

La presentació del nou projecte "la defensa del patrimoni" es realitzà al Teatre de Tàrraco, on tanmateix es podia realitzar un taller per complementar la visita.

Programa d'activitats

La complicada situació sanitària ha modificat els hàbits del públic escolar. Des del MNAT es van adaptar les activitats a les noves necessitats, alhora que contemplant diferents possibilitats de realització, amb l'objectiu d'arribar a una cobertura més àmplia de les necessitats educatives actuals. Durant el present any s'han continuat oferint tres modalitats d'activitats::

- **Vine al Museu!**

Activitats per anar a realitzar a les seus del MNAT, adaptades a la nova situació. Es realitzen amb grups reduïts, i es prenen les mesures necessàries per a garantir la seguretat dels participants. Per a complementar-les, es proposen materials o suggeriments per a treballar a l'aula prèvia o posteriorment a la visita.

- **El Museu a l'aula**

Els educadors del MNAT es desplacen al centre educatiu, i adapten el contingut dels tallers al espais i necessitats del centre.

- **Connecta't al Museu**

El museu facilita materials en línia i les pautes per a treballar-los a l'aula, oferint la possibilitat de connectar-se en línia amb els nostres educadors per dirigir l'activitat, i la possibilitat de que vinguin als centres en grups reduïts per complementar el treball.

El curs 2020/2021 va començar condicionat per la situació sanitària, marcant un curs acadèmic diferent de l'habitual, on tots plegats ens hem hagut d'adaptar a nous plantejaments. Es va recuperar la presencialitat, però molt limitada als confinaments municipals i comarcals, així com a les pròpies restriccions marcades pels propis centres educatius.

La programació del MNAT contempla també propostes diverses: audiovisuals, exposicions temporals, visites guiades, tallers, activitats de reconstrucció històrica, concerts, clubs de lectura, itineraris, sortides... amb la voluntat de facilitar una aproximació lúdica, participativa i formativa a una part de la nostra història, buscant la complicitat amb el teixit cultural més proper.

Com a novetat durant el curs 2021/2022, s'han incorporat dos nous projectes educatius, "La defensa del Patrimoni", adreçat a secundària, i Investiga amb el MNAT, pensat per a alumnes d'educació infantil i primària. L'altre projecte educatiu "Centcelles el nostre objectiu" que es realitza al conjunt de Centcelles, on participen els centres educatius de Constantí, es va haver de posposar per al curs següent.

La programació s'ha vist en bona part anul·lada, reprogramada o posposada durant l'any 2020, amb la dificultat que això implica per al bon desenvolupament entre els usuaris.

Tallers permanents

Durant l'any 2021, l'oferta de tallers permanents del projecte educatiu del MNAT ha estat la següent:

Exposició Tarraco/MNAT (Tinglado 4)

- Divertim-nos amb els romans!
- Per Júpiter, entrarem a l'Olimp?
- Viatja a Tàrraco

Museu i Necròpolis Paleocristians

- Re-viure

Vil·la romana de Els Munts

- Caius i Faustina et conviden a la vil·la!

Conjunt Monumental de Centcelles

- Al taller de Terenci Càndid...
- Centcelles, un còmic en mosaic!

Visites comentades als diferents centres que depenen del MNAT:

- Tinglado 4
 - Museu i Necròpolis Paleocristians
 - Teatre de Tàrraco
 - Vil·la romana dels Munts
 - Conjunt Monumental de Centcelles
- Diversos idiomes: català, castellà, anglès, francès i italià.

Itineraris pel MNAT:

- 1r diumenge de mes
L'essència de Tàrraco i el seu Teatre
Itinerari Tinglado 4 / Teatre romà
- 2n diumenge de mes
La vida de les elits vora Tàrraco
Itinerari Vil·la de Els Munts / Banys de mar
- 3r diumenge de mes
Vida i mort a Tàrraco
Itinerari Necròpolis paleocristiana / Centre comercial Parc Central
- 4t diumenge de mes
L'enigma de Centcelles
Itinerari conjunt de Centcelles / Pont de les Caixes

Amb motiu de la pandèmia, bona part de les activitats es van haver d'adaptar a la nova situació sanitària, i d'altres es van haver de retirar de l'oferta. Així doncs, fins a final d'any la situació fou la següent:

Projecte "Centcelles, el nostre objectiu. Curs 2020-2021"

El projecte es va veure afectat per la pandèmia, i tot i que es van fer les primeres reunions amb les direccions dels centres i responsables de l'Ajuntament de Constantí per iniciar el projecte i traçar les directrius de la nova edició, aquesta es va veure temporalment aturada davant la impossibilitat de fer les activitats presencials.

Projecte "Centcelles, el nostre objectiu. Curs 2021-2022"

El projecte s'ha tornat a re-prendre, en aquesta edició afegint-lo en el marc del projecte Apropa't, que ofereix la Xarxa de Museus de Tarragona i Terres de l'Ebre.

En el projecte hi participen els quatre Centres educatius de Constantí –Escola Centcelles, escola Mossèn Ramon Bergadà, INS de Constantí, i col·legi Turó– sota l'assessorament del MNAT, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Constantí i el patrocini de Repsol. En aquesta edició comptem tanmateix amb el suport de la Xarxa de Museus de Tarragona i terres de l'Ebre, i del CRP del Tarragonès.

A inicis del mes de juny es va realitzar un primer contacte per tal de plantejar la possibilitat de re-prendre el projecte, i davant la voluntat de tots els agents implicats de dur-ho a terme, es va planificar una segona trobada, en aquesta ocasió al conjunt de Centcelles el 6 d'octubre, que es va plantejar com una sessió inspiradora per al docents, amb l'objectiu d'iniciar els treballs amb els alumnes i definir els temes que volien tractar en la present edició del Projecte. A més dels docents dels centres educatius implicats hi participaren el personal del MNAT, de la Xarxa de Museus de Tarragona i Terres de l'Ebre, el CRP del Tarragonès, i els assessors dels projectes Apropa't, Carme de Pablo i David Vilalta. Aquesta sessió inspiradora va impulsar l'inici dels treballs, que es desenvoluparan durant el primer i segon trimestre de 2022.

Programes de formació

Les mesures de seguretat i prevenció cap als treballadors han impedit que aquest any el MNAT pogués col·laborar amb institucions de l'àmbit docent per tal de facilitar programes de pràctiques, que s'han vist cancel·lats davant la impossibilitat de fer un seguiment presencial. Tanmateix, hem tingut un parell d'estudiants que han centrat el seu treball de postgrau en el MNAT. Ambdós estudiants realitzaven un curs d'estratègia digital per a Institucions culturals de la UOC, i van realitzar un pla d'estratègia digital enfocat en el MNAT.

- Daniela Pedroso (desembre 2020-febrer 2021).
- Pau Sanchís Rota (novembre 2021-gener 2022).

Beques

Beques de desplaçament per escoles en zones desfavorides
ARGO!NAUTES.

El MNAT ha ofert activitats i visites a diferents centres educatius acompanyats a les beques de transport del projecte Argonautes.

Beques d'activitats adreçades a escoles en zones desfavorides
Dins del Curs acadèmic 2020-2021 es van oferir un total de 3 Tallers amb un total de 70 alumnes

Dins del Curs acadèmic 2021-2022 es van oferir un total de 3 Tallers amb un total de 66 alumnes

Activitats

5.1 Introducció

5.2 Vine al Museu en família

5.3 Llegim el patrimoni

5.4 Programació MNAT

5.5 Jornades Europees de Patrimoni Activitats per Tàrraco Viva

5.6 Nit dels Museus Dia internacional dels Museus XXI Aniversari Patrimoni Mundial de Tàrraco

5.7 Col·laboracions externes Activitat de Nadal

Introducció

A l'igual que l'any anterior, la situació sanitària ha comportat un desenvolupament irregular de les activitats, i per tant un impacte en certa manera negatiu. En diverses ocasions les activitats programades han hagut de ser suspeses, re-programades o re-formulades per a que es pogués dur a terme en línia.

El Cicle Llegim el patrimoni, per exemple, es va plantejar de manera que si bé els convidats i moderadors es trobaven físicament a la nostra seu de Tinglado 4, el públic participant ho feia a través de la plataforma zoom, i la comunicació prèvia i posterior es realitzava mitjançant la comunitat Telfy. Cal dir que aquesta es una fórmula que s'ha adoptat en les sessions posteriors, si bé s'ha inclòs la presencialitat del públic que permetia l'aforament segons el moment.

Un altre dels aspectes que ha marcat la programació de les activitats ha estat la reducció dels aforaments, que en ocasions ha obligat a duplicar algunes de les activitats davant l'amplia demanda, com va ser el cas d'algunes de les sessions del programa de famílies.

Al llarg de 2021 s'ha normalitzat progressivament la programació d'activitats, tot i que s'han mantingut alguns dels canvis establerts l'any anterior als continguts, els formats i els canals de comunicació amb els usuaris.

Vine al Museu en família

Degut a la situació sanitària no es van programar les activitats corresponents al curs 2020/2021. Aquest període es va dedicar a fer una anàlisi i una reflexió sobre aquest programa familiar, tot elaborant una nova proposta que es va endegar a la tardor de 2021.

“Vine al Museu en família. Farem un viatge al nostre passat romà” (4rt. Trimestre 2021)

El fil conductor de la nova programació son la Sabina i en Quintus, dos nens de Tàrraco, que plantegen diferents qüestions de com es la seva vida a la ciutat. Com es vesteixen?, que mengen?, com es diverteixen?.

A partir d'aquí s'elaboren propostes per a investigar abans de venir, i dins del propi museu, que responen d'una manera pràctica aquestes qüestions.

Les activitats programades dins d'aquest trimestre han estat:

- “Ave Salve Sabina et Quintus” (2 d'octubre). Tinglado 4.
- “La Sabina i en Quintus preparen un convivium” (6 de novembre). Tinglado 4.
- “Passem una tarda espectacular?” (4 de desembre) Tinglado 4.
- “Anem al theatrum” “Marc Antoni i Cleopatra” (5 de desembre). Teatre romà de Tàrraco.

Llegim el patrimoni

Lectura proposada:

L'infinit dins d'un jonc, d'Irene Vallejo

Aquest assaig ens proposa un recorregut per la història dels llibres, de tots els tipus en que s'han fabricat, d'argila, de joncs, de pedra, de pell, d'arbres... però també, sobre les idees que amb ells han viatjat en l'espai i en el temps, i com han calat en la nostra cultura tot contribuint al seu enriquiment i, en definitiva, a la seva formació.

La seva lectura ens permet connectar als clàssics i la seva percepció vital amb el present, per descobrir que possiblement el món no ha canviat tant, però que en alguns aspectes es necessari canviar-ho.

Programa:

Dimarts 13 d'abril a les 19 h

Presentació del cicle

Tema de debat: *Els suports de l'escriptura. Només es pot llegir en paper?*

Convidats, Diana Gorostidi (ICAC/URV)

Jesús Carruesco (ICAC/URV)

Dimarts 20 d'abril a les 19 h

Conferència: *Llibres i educació. Només es pot aprendre amb llibres?*

A càrrec de Meritxell Blay (professora de clàssiques / APLEC)

Concha López (mestra de suport CREDIV-CRE ONCE Barcelona)

Dimarts 27 d'abril a les 19 h

Conferència: *Dones i literatura. Les dones, només llegeixen?*

A càrrec de Joana Zaragoza (URV) i Montserrat Palau (URV)

Diumenge 2 de maig a les 11h

Com a final del cicle “Llegim el patrimoni. Literatura i història” us emplacem a realitzar una visita al jaciment de la Necròpolis, on podrem conèixer als antics habitants de Tàrraco llegint les inscripcions epigràfiques que allí es conserven.

Com es deien? D'on venien? quina era la seva família?

Programació MNAT

Ritmes!

Marc Antoni i Cleòpatra

Espectacle teatral de titelles per a tots els públics.

Genovesa. Narratives teatrals.

Enregistrament: Teatre de Tàrraco.

Emissió: dissabte 13 de març. | Canal Youtube ACdPC i MNAT.

Mitjançant la visualitat dels titelles inspirats en la Nina d'Ivori, un narrador i el seu ajudant, ens transporten a les províncies orientals de l'Imperi romà per a explicar-nos l'apassionada història d'amor entre Marc Antoni i Cleòpatra. També descriuran, amb tota mena de detalls, els successos de la batalla d'Àccium que va fer caure en la desgràcia a la parella d'amants i va permetre a Cèsar August consolidar-se com emperador.

Gladius i Medulina

Espectacle teatral de titelles per a tots els públics.

Genovesa. Narratives teatrals.

Enregistrament: Conjunt monumental de Centcelles (Constantí).

Emissió: dissabte 20 de març. | Canal Youtube ACdPC.

La peça narra la història de Medulina, esposa d'un ric senador, que oblida el marit i els "bons costums" de Roma per fugir amb el seu amant. L'amant en qüestió és un famós gladiador anomenat Gladius el rave, un home fort com un bou però lleig una cabra. Ja se sap... Els braços dels gladiadors fan florir jacints! Abans de fugir, però, el marit se n'assabenta i ho intenta impedir per tots els mitjans però els capricis de l'amor són impossibles d'aturar.

Gladius i Medulina és un espectacle de reconstrucció amb titelles romans en base a textos de Juvenal, Plaute, Farses Atel·lanes i testimonis de titelles antics.

Un dia al fòrum (galeria de personatges insòlits)

Espectacle teatral per a tots els públics.

Genovesa. Narratives teatrals.

Enregistrament: Vil·la romana de Els Munts (Altafulla).

Emissió: dissabte 27 de març. | Canal Youtube ACdPC.

La vida d'una ciutat romana gira al voltant del fòrum. Un indret destinat a usos administratius i comercials que esdevé, alhora, lloc de trobada i entreteniment. Gent de totes les condicions hi coincideix entorn diferents interessos. El fòrum és el bullici constant que marca el pols de la urbs, un espai que convida a la conversa, a fer el badoc, a descobrir novetats... Entre patricis i venedors de peix salat, també trobarem artistes, poetes de carrer, fetillers, entabanadors, filòsofs... Tots ells, personatges insòlits que configuren una galeria humana que val la pena conèixer.

Programació MNAT

Brossa, a partir del silenci

Recital poètic a càrrec de Sílvia Bel. (17 de setembre) Teatre Romà.

Espectacle amb textos de prosa, poesia i teatre de Joan Brossa, el poeta que va dedicar la seva obra a la recerca de la màgia quotidiana, la denúncia social i la transgressió. La tria d'aquests textos irònics i descontextualitzats és de l'actriu Sílvia Bel que els dona vida complementant-se amb la música i el cant flamenc de Juan Manuel Galeas, Fran León al caixó i la flauta travessera, i José Santiago a la guitarra. La música incorpora cançons composades a partir de poemes especialment pel recital i temes adaptats. Tot lligat a les paraules recitades de l'actriu i al cant flamenc.

Jornades Europees d'Arqueologia

18, 19 i 20 de juny

Jornades impulsades des del Ministeri de Cultura francès, amb l'objectiu de promoure i acostar l'arqueologia a tots els públics, amb activitats gratuïtes:

- Jornada de portes obertes als centres (18, 19 i 20 de juny).

Activitats d'estiu

- Activitat dinamitzada interactiva "Qui som?". Tinglado 4. Tots els dimecres a la tarda i els diumenges al matí des del 4 de juliol al 19 de setembre. Activitat familiar amb suport electrònic.
- Visita guiada al Teatre Romà. Dos passis cada divendres a la tarda des del 2 de juliol al 17 de setembre. Dirigida al públic general.
- Visita guiada al Conjunt Monumental de Centcelles. Tots els diumenges al matí des del 4 de juliol al 19 de setembre. Dirigida al públic general.
- Itinerari "Vida i mort a Tàrraco". Necròpolis Paleocristiana / Parc central. Tots els dimarts a la tarda des de l'8 de juliol al 16 de setembre. Dirigida a públic general.
- Activitat "Caius i Faustina us conviden a la seva vil·la!". Vil·la romana dels Munts. Dos passis cada dissabte a la tarda des del 3 de juliol al 18 de setembre. Un passí per públic general i un altre per públic familiar.
- Col·laboració amb el Museu del Port. Visita teatralitzada "Tiberius, comerciant pel Mare Nostrum" (18 de setembre) Tinglado 4 i Museu del Port. Tiberius Claudius Amiantus ens explicarà de primera mà com era el comerç del vi en època romana i quines característiques i perills tenia la navegació pel Mare Nostrum.

Jornades Europees de Patrimoni

Una iniciativa del Consell d'Europa i la Comissió Europea que se celebra ininterrompudament a Catalunya des del 1991 i que és considerada com l'activitat participativa més important d'Europa en relació al patrimoni cultural. Aquest projecte compta amb la col·laboració de la Federació de Municipis Catalunya, de l'Associació Catalana de Municipis i de l'Institut Ramon Muntaner, i en l'edició d'enguany incorpora com a nous col·laboradors, l'Associació Capital de la Cultura Catalana i Catalunya Sacra.

- Misteri als museus. (Del 9 al 16 d'octubre). Activitat programada en col·laboració entre els diferents museus i espais expositius de Tarragona.
- Visita exposició Tàrraco/MNAT. (10 d'octubre).
- Jornada de portes obertes als centres (8, 9 i 10 d'octubre). A les seus que depenen del MNAT: Tinglado 4 (exposició TARRACO/MNAT), Museu i Necròpolis Paleocristians de Tarragona, Vil·la romana dels Munts i Conjunt monumental de Centcelles.
- Visita guiada al teatre (10 d'octubre).

Activitats per Tàrraco Viva

- Jornada de portes obertes (22, 23, 29 i 30 de maig). A les seus que depenen del MNAT: Tinglado 4 (exposició TARRACO/MNAT), Museu i Necròpolis Paleocristians de Tarragona, Vil·la romana dels Munts i Conjunt monumental de Centcelles.
- Itinerari "Vida i mort a Tàrraco" (22 de maig) Museu i Necròpolis Paleocristians. Itinerari guiat per la Necròpolis paleocristiana de Tarragona per conèixer l'evolució d'un dels suburbis de Tàrraco i quines activitats s'hi desenvolupaven.
- Visita guiada "Conjunt Monumental de Centcelles" (22 i 23 de maig).
- Itinerari "Segueix els passos de Medusa" (22, 23, 29 i 30 de maig). Tinglado 4. Itinerari per conèixer aquest ésser mitològic a través d'una recreació comentada pel seu autor, Jordi Abelló.
- Visita guiada al Teatre Romà (22, 23, 29 i 30 de maig)
- Visita teatralitzada "Caius i Faustina us conviden a la Vil·la". Vil·la Romana dels Munts (29 i 30 de maig)
- Visita teatralitzada "Tiberius, comerciant pel Mare Nostrum" (29 i 30 de maig) Tinglado 4 i Museu del Port. Tiberius Claudius Amiantus ens explicarà de primera mà com era el comerç del vi en època romana i quines característiques i perills tenia la navegació pel Mare Nostrum.
- Reconstrucció històrica "Habitants del segle VdC" a càrrec de Setimani Seniores (22 i 23 de maig). Conjunt Monumental de Centcelles. A partir d'un exhaustiu i minuciós treball d'investigació, intentarem esbrinar qui va residir a Centcelles.

Nit dels Museus

Activitat “Qui som?” (15 de maig) Tinglado 4. Activitat familiar, per a descobrir qui s’amaga darrere les ombres del Museu, seguint les pistes que es troben repartides a l’exposició TARRACO/MNAT.

Dia internacional dels Museus

- Jornada de portes obertes (18 de maig). A les seues que depenen del MNAT: Tinglado 4 (exposició TARRACO/MNAT), Museu i Necròpolis Paleocristians de Tarragona, Vil·la romana dels Munts i Conjunt monumental de Centcelles.

XXI Aniversari Patrimoni Mundial de Tàrraco

Del 28 de novembre al 5 de desembre

Itinerari “Del Fòrum al Teatre” (28 de novembre i 4 de desembre) Visita comentada organitzada pel MNAT i el Museu d’Història de Tarragona, en la qual coneixereu com era la vida a l’antiga Tàrraco, visitant el Fòrum de la Colònia, on es realitzaven les activitats econòmiques, polítiques i religioses de la ciutat i es podien contemplar les representacions dels seus ciutadans il·lustres; per finalitzar al teatre, un dels edificis d’espectacles on confluint oci i negoci i on queda reflectit com d’important era Tàrraco dins de l’organització de l’Imperi.

- Itinerari “L’Enigma de Centcelles” (28 de novembre) Conjunt Monumental de Centcelles.
- Jornada de portes obertes (4 i 5 de desembre). A les seues que depenen del MNAT: Tinglado 4 (exposició TARRACO/MNAT), Museu i Necròpolis Paleocristians de Tarragona, Vil·la romana dels Munts i Conjunt monumental de Centcelles.
- Espectacle de titelles “Marc Antoni i Cleòpatra”. (5 de desembre). Teatre romà. Una història d’amor i lluites que va marcar la història de Roma. A càrrec de “Genovesa, narratives teatrals”.

Col·laboracions externes

Part de les activitats del museu, siguin de la programació, del projecte educatiu o de divulgació es desenvolupa en col·laboració amb institucions i entitats externes.

Col·laboració amb l’Ajuntament de Constantí i l’Associació dels Amics de la Música de Constantí amb el Cicle de concerts al Conjunt Monumental de Centcelles:

- Concert de l’Escola de Música de Constantí. (8 de juliol)
- Reus Big Band. (15 de juliol)
- Arianna Savall i grup. (22 de juliol)
- Quartet Gerhard (29 de juliol)

Participació en la campanya “Posa’t la gorra” (10 d’octubre) amb entrada gratuïta, amb reserva prèvia, en un dels itineraris que oferim al MNAT.

Activitat de Nadal

Invisibles. Joc de pistes de Nadal. (del 19 de desembre del 2020 al 2 de febrer del 2021).

Joc de pistes on calis fer visibles les peces invisibles dels museus de la Xarxa de Tarragona i Terres de l’Ebre. Es podia participar a través de dues maneres: Instagram o a través de l’àlbum físic de cromos que es donava a l’entrada de cada museu.

Pel sol fet de participar, es regalava un carnet amb entrada gratuïta a tots els museus de la Xarxa pel 2021.

Documentació i inventari

6.1 Introducció Projectes Consultes

Introducció

L'àrea de documentació i inventari ha seguit, aquest 2021, amb les línies de treball ordinari que formen part de les atribucions que li són pròpies i que bàsicament fan referència al manteniment del sistema de documentació, que inclou la totalitat de les informacions referents al fons del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona, més enllà de les peces exposades, amb l'objectiu de continuar sent una eina útil per a la gestió museística, la investigació i l'accés a les dades.

Nombre de fitxes d'inventari general realitzades durant l'any: 87
 Nombre de fitxes d'inventari general revisades durant l'any: 860
 Nombre de fitxes d'inventari general digitalitzades durant l'any: 325
 Nombre d'objectes restaurats durant l'any: 10

A banda de la compleció de dades, introducció de noves fitxes a la base de dades (MuseumPlus), canvis d'ubicacions, revisió de continguts i control d'inventari, el dia a dia de l'àrea de documentació inclou l'atenció a les consultes a investigadors i estudiants, el suport a altres àrees (recerca, comunicació i exposicions) i gestions més específiques com poden ser la documentació per a possibles cessions de peces a altres museus, documentació per a donacions que ens puguin arribar o participacions en projectes propis (aquest any novament focalitzat en el projecte museogràfic del Museu Arqueològic) o de les xarxes territorials o temàtiques.

Projectes:

- Projecte museogràfic. Des de l'àrea de documentació i inventari s'ha participat en les reunions del projecte executiu encarregat, per licitació, a les empreses Àmbito 0 i Stoa, a partir del projecte museogràfic bàsic. A banda de la participació en la revisió del guió i la seva plasmació en el projecte executiu, el paper de l'àrea de documentació s'ha centrat en proporcionar la informació de les peces seleccionades a través de les fitxes de peces per àmbits (que inclou els camps bàsics: nom d'objecte, cronologia, mides, material, ubicació i bibliografia i les imatges de les peces). S'ha partit de les propostes de peces ja definides en el projecte bàsic però s'han adaptat als canvis en el projecte que s'han anat produït en les reunions amb l'empresa, i la direcció i les altres àrees de conservació del MNAT que lideren aquest projecte museogràfic.
- Projectes de restauració. Els projectes de restauració duts a terme durant el 2021, s'han centrat en les peces que hauran de conformar la nova exposició al Museu Arqueològic. En aquest sentit, s'han elaborat llistes i s'ha treballat conjuntament amb els tècnics del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya, que són els que han redactat els projectes dels 5 primers encàrrecs de restauració, formats per lots de peces segons tipologia i material. Són els següents:

ENCÀRREC 1_MOSAIC OPUS SECTILE_1 PEÇA. (Àbac Conservació-Restauració SL)

ENCÀRREC 2_CONJUNT MOSAICS (MOSAIC SALVE + 4 EMBLEMES)_5 PECES. (Maria Molinas Daví)

ENCÀRREC 3_PINTURES MURALS (NÈMESI + NECRÒPOLIS)_2 PECES (Aleix Barberà)

ENCÀRREC 4_CONJUNT PECES DE PEDRA (POLÍGON)_9 PECES (Lesena Patrimoni Cultural)

ENCÀRREC 5_CONJUNT PECES METALL_14 PECES (Carolina Jorcano)

- Projecte Trasllat mosaics. El projecte de desmuntatge, embalatge, transport i reubicació de divuit mosaics que encara quedaven al Museu Arqueològic (només resta a l'edifici el Mosaic dels Peixos) s'atorga, per licitació, a l'empresa Nordest, Museum and Exhibit Services. El projecte parteix del projecte tècnic valorat per al desmuntatge, embalatge, transport i reubicació en diferents espais d'un conjunt de mosaics del fons del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona, elaborat pel conservador-restaurador Pau Arroyo, de Lesena Patrimoni Cultura, i es du a terme entre els mesos de novembre i desembre del 2021. Per a la realització d'aquestes feines, Nordest compta amb un equip format per manipuladors d'obres d'art i tècnics en conservació-restauració especialistes en mosaics i està supervisat pels tècnics del MNAT i del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya.

Quinze dels mosaics es traslladen i emmagatzemen, convenientment protegits, al magatzem del Polígon.

Tres mosaics es traslladen al Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya, per a la seva futura restauració.

- Magatzem. Treballs d'adequació del magatzem del Polígon per poder emmagatzemar els mosaics provinents del MA.
Primera fase: Preparar l'espai. Reubicar palets, reestructurar prestatges i afegir-ne de nous, topogràfic, seguiment documental dels canvis.
Segona fase: Trasllat mosaics i ubicació al lloc assignat.
- Col·lecció Nacional d'Arqueologia. L'any 2020 Arqueoxarxa va promoure la creació d'una Col·lecció Nacional d'Arqueologia en línia per donar visibilitat a les col·leccions dels museus d'arqueologia de Catalunya, amb la previsió d'una sortida inicial de 50 objectes per museu. Seguint el calendari establert per Arqueoxarxa, a començaments del 2021 s'entreguen totes les dades requerides i posteriorment es procedeix a la validació de les dades ja en la plataforma, tenint en compte la concordança documental amb la resta de fitxes de les col·leccions dels altres museus participants. Malgrat tenir aquesta primera fase enllestida i a punt per a la seva sortida en línia, per qüestions protocol·làries del Departament i de la pròpia Arqueoxarxa, i per aspectes aliens al MNAT, aquesta col·lecció en línia no es presentarà fins al 2022, any en el qual es preveu incrementar, també, el nombre de fitxes publicades.
- Programa de suport de documentació. Amb el programa de suport de documentació promogut per la xarxa museus comarques de Tarragona

i Terres de l'Ebre, s'ha comptat amb l'ajuda d'Alfons Orriols. En aquesta ocasió, el suport ha consistit en el siglat, embalatge i trasllat al magatzem inferior i Cambra Cuirassada de part de la col·lecció d'escultura ubicada al laboratori de restauració dels Serveis Centrals. S'inclou el seguiment documental i el lliurament de la memòria.

Consultes:

Durant el 2021 s'han atès 44 consultes d'investigadors i estudiants. En la majoria dels casos s'han respost per correu electrònic però en algunes ocasions, també s'ha atès de manera presencial a investigadors per tal de que poguessin veure directament les peces que estan estudiant i la documentació que necessitaven. En aquest sentit hem acompanyat investigadors als diferents magatzems del MNAT (polígon i Serveis Centrals) i també s'ha facilitat accés als diferents centres (Tinglado 4, Els Munts, Necròpolis Paleocristiana i Centcelles).

La Biblioteca del MNAT, encara que tancada al públic, també ha rebut algunes consultes que s'han contestat de manera telemàtica. Igualment s'hi ha permès l'accés als investigadors que ho han sol·licitat.

Conservació i restauració

6.1 Béns mobles

Béns mobles

- Reintegració d'un fragment del braç de l'escultura d'Antínoos per part de GAM-Restauració (Misi Bruned). Aquesta peça ja s'havia enganxat al cos de l'escultura en una intervenció dels anys 90, però es va separar a finals del 2019 aprofitant l'escaneig en 3D de la peça, ja que es va comprovar que el braç no estava ben encaixat i els adhesius estaven esgrogueïts. S'enganxa de nou, ara amb araldid, després d'eliminar els adhesius i morters utilitzats en la primera intervenció. No es va poder fer abans pel confinament.

- S'enllesteix la primera fase de conservació-restauració dels nou elements arquitectònics de pedra procedents del teatre de Tàrraco que conformen l'ENCÀRREC 4_CONJUNT PECES DE PEDRA (POLÍGON)_9 PECES, consistent en la neteja i eliminació de materials afegits, En la segona fase — que finalitzarà el gener del 2022— es procedirà a la fixació i consolidació.

MNAT 6464 Fragment de fris amb inscripció incisa
MNAT 7591 Capitell corinti
MNAT 7592 Capitell corinti
MNAT 7594 Capitell corinti
MNAT 7596 Fragment de fust de columna
MNAT 7597 Fragment de fust de columna
MNAT 45309 Fragment d'entaulament amb inscripció incisa
MNAT 45308 Fragment de fust de columna
MNAT 46503 Capitell corinti

- Projecte de restauració del sostre dels Munts. Durant l'any 2021 s'ha dut a terme una segona fase de restauració del sostre cassetonat dels Munts dirigida pel Centre de Restauració de Bens Mobles de Catalunya. Guanya la licitació l'empresa Arcovaleno, que ja va ser l'encarregada, també, de la primera fase portada a terme al llarg del 2019.

Els treballs realitzats consisteixen en la restitució final de fragments del conjunt del sostre i el traspàs al suport definitiu format per morter sintètic sobre aerolam. Igualment s'ha continuat amb la documentació fotogràfica (duta a terme per la fotògrafa del MNAT) i fotogramètrica.

Cessions i ingressos

8.1 Cessions Ingressos

Museu Nacional Arqueològic de Tarragona
Cessions i ingressos

Cessions

Durant el 2021, el MNAT ha deixat, en préstec, una peça del seu fons permanent per a l'exposició "L'Enigma Iber. Arqueologia d'una civilització" produïda pel Museu d'Arqueologia de Catalunya, que s'ha pogut veure a la seu del MAC-Barcelona del 29/04/2021 al 16/01/2022.

La peça cedida és el penjoll procedent de Tivissa, MNAT 6921.

En un primer moment el MAC demana, també, per a la mateixa exposició, el cuirassat MNAT 7583 i, per aquest motiu, s'inicien els tràmits de sortida. Finalment, però, degut a la dificultat de moviment de la peça i després de valorar que és una peça imprescindible pel discurs proposat, els mateixos peticionaris desestimen aquest préstec i es cancel·len els tràmits.

Ingressos

Adquisicions i donacions d'objectes durant el 2021:

Donació de la Reial Societat Arqueològica Tarraconense (RSAT). Oferta de donació definitiva, irrevocable i de caràcter gratuït per part de JOAN-VIANNEY M. ARBELOA i RIGAU, en qualitat de president i en representació de la REIAL SOCIETAT ARQUEOLÒGICA TARRACONENSE. Aquests béns passen a formar part de les col·leccions del Museu, per tal de que la direcció facultativa en faci l'ús que estimi convenient, d'acord amb els seus criteris museogràfics.

1. Procedents del jaciment dels Pedragalets (El Catllar). Segle VIII aC.
1 (una) fulla d'una espasa de bronze trencada en diversos fragments.
1 (una) sivella de bronze.
1 (una) anella de bronze.
2. Procedents del jaciment de les Planes (Picamoixons, Valls). Segle I aC
81 (vuitanta-un) Glandes inscriptae de plom amb inscripció "SCAE"
3 (tres) hemiòbols de Massàlia.
2 (dues) monedes gal·les de la tribu dels Arverns.
3. Procedent del jaciment del Mas Vell (Vallmoll). Segle I-II dC.
1 (una) etiqueta de plom amb inscripció.
4. Procedent d'un punt indeterminat del Camp de Tarragona. Segle III dC.
1 (una) lletra "S" de bronze pertanyent a un *cingulum militare*.
5. Procedent del jaciment de les Cabeces (Vilabella). Segle I aC.
1 (un) fragment informe d'àmfora itàlica Dr. 1C.
6. Procedent de la platja de la Pineda (Vila-seca). Segle III dC.
1 (un) fragment d'àmfora africana tipus Statio 48 d'Ostia.

Ingressos

EDurant l'any 2021 s'han formalitzat els dipòsits següents:

- Intervenció arqueològica a la Catedral de Tarragona (Tarragonès). Eduard Sánchez Campoy, 2012. Una caixa.
- Intervenció arqueològica als carrers del Vapor, del Pare Agustí Altisent i de Ferrer i Duran de Tarragona (Tarragonès). Eduard Sánchez Campoy, 2011-2012. Una caixa.
- Intervenció arqueològica a la plaça dels Sedassos de Tarragona (Tarragonès). Enric Vilalta Ribé, 2017. Una caixa.
- Intervenció arqueològica a El Vinyet (La Canonja, Tarragonès i Reus, Baix Camp). Judit Ciurana Prats, 2018-2019. 21 caixes.
- Intervenció arqueològica a la plaça dels Carros, 10 de Tarragona (Tarragonès). Enric Vilalta Ribé, 2015. Una caixa.
- Intervenció arqueològica a la Rambla Nova, 31 de Tarragona (Tarragonès). Enric Vilalta Ribé, 2013. Una caixa.
- Intervenció arqueològica a la vil·la romana dels Castellets (La Canonja, Tarragonès). Jordi Morera Camprubí, 2018. 50 caixes.
- Intervenció arqueològica als carrers de Salines i de Sant Domènec de Tarragona (Tarragonès). Frederic Cervelló Rodes, 2017. Una caixa.
- Intervenció arqueològica al Club de golf Costa Daurada (Tarragona, Tarragonès). Judit Ciurana Prats, 2019. Una caixa.
- Intervenció arqueològica als terrenys de la campa de vehicles a la futura ZAL del port de Tarragona (Vila-seca, Tarragonès). Cristina Benet Arqué, 2018-2019. 15 caixes.
- Intervenció arqueològica al carrer del Monestir de Poblet de Tarragona (Tarragonès). Enric Vilalta Ribé, 2015. Una caixa.
- Intervenció arqueològica a la Rambla Nova, 11 de Tarragona (Tarragonès). Enric Vilalta Ribé, 2006-2007. 26 caixes.
- Intervenció arqueològica al carrer de Granada, 7 de Tarragona (Tarragonès). Moisés Díaz García, 2019. Una caixa.
- Intervenció arqueològica al carrer de Mediona, 13 de Tarragona (Tarragonès). Moisés Díaz García, 2018. Dues caixes.
- Intervenció arqueològica al carrer del Comte, 16 de Tarragona (Tarragonès). Moisés Díaz García, 2017. Una caixa.

Investigacions en curs

9.1 Recerca i divulgació

Recerca i divulgació

Les col·leccions i jaciments del museu són objecte d'estudis propis o externs realitzats per investigadors d'institucions de recerca. El museu promou la recerca i la divulgació dels estudis.

Redacció de la monografia arqueològica dels Munts

L'activitat de recerca del MNAT s'ha centrat principalment en la preparació de la monografia sobre la vil·la, una obra que a més d'una síntesi de la recerca que durant dècades ha impulsat el Museu inclou estudis específics d'aspectes rellevants com la pintura, els mosaics, etc., a càrrec d'especialistes reconeguts. Es va gairebé completar el capítol general que inclou una descripció del jaciment, el seu context territorial i cronològic, així com els antecedents historiogràfics i unes conclusions on, per primera vegada, es traça l'evolució conjunta del jaciment i es fa una proposta interpretativa. L'any 2021 es van completar el total dels textos, es van iniciar els treballs previs d'edició (correcció) i es va preparar la part gràfica.

Índex de la publicació:

La vil·la romana dels Munts (Altafulla), Tarraco

Edició científica: J. A. Remolà

Index

0. Pròleg

1. Introducció

2. La vil·la romana dels Munts. J.A. Remolà, J. Sánchez, F. Tarrats

2.1. Introducció

2.2. L'emplaçament i l'entorn

2.2.1 Torre dels Escipions (Tarragona)

2.2.2 Vil·la romana de la torre dels Escipions (Tarragona)

2.2.3 Pedrera del Mèdol (Tarragona)

2.2.4 Turó d'Altafulla (Altafulla)

2.2.5 Vil·la romana del Moro (Torredembarra)

2.2.6 La Clota (Creixell)

2.2.7 Pedreres entre Torredembarra i Roda de Berà/Creixell

2.2.8 Arc de Berà (Roda de Berà)

2.2.9 Vil·la romana del Vilarenc (Calafell)

2.3. Historiografia

2.4. Descripció

2.4.1. Plataforma superior, sector 1

2.4.2. Corredor del criptopòrtic i estances annexes, sector 2

2.4.3. Corredor oriental i estances annexes, sector 3

2.4.4. Jardí, sector 4

2.4.5. Mitreu i sector oriental, sector 5

2.4.6. Banys meridionals, sector 6

2.4.7. "Banys de la platja", sector 7

2.4.8. Pedreres, sector 8

2.4.9. Necròpolis tardoromana, sector 9

2.5. Conclusions

2.5.1. *Castellum* tardorepublicà? (s. I aC)

2.5.2. La vil·la d'època d'August (s. I dC)

La redacció de la monografia arqueològica dels Munts és un dels principals reptes de recerca del museu, que implica una coordinació estratègica amb els investigadors col·laboradors.

- 2.5.3. La vil·la d'època d'Adrià (s. II - III)
- 2.5.4. La crisi de finals del s. III
- 2.5.5. La vil·la tardoromana (s. V - VII)
- 2.6. Una hipòtesi suggerent
- 3. La pintura mural. C. Guiral
- 4. Los tituli picti. F. Beltrán
- 5. La decoració arquitectònica. J.A. Domingo
- 6. Mosaics i revestiments musius. R. Navarro
- 7. Estatuària. E. Koppel
- 8. Plàstica decorativa i estàtues fragmentades. J.C. Ruiz
- 9. El programa decorativo marmóreo: materiales, contextualización y primeras interpretaciones. A. Gutiérrez i L. Galan
- 10. Aproximació a la circulació de la moneda. I. Teixell
- 11. Un sello perdido, un hombre de confianza, un propietario, una herencia, ¿una conjura imperial? *Caius Valerius Avitus*, augustobrigense, duoviro de *Tarraco* y propietario de la villa dels Munts. J. Ruiz de Arbulo
- 12. Una mort violenta a finals del segle III. A. Vilela i E. Subirà
- 13. La necròpolis dels Munts: una aproximació antropològica. A. Vilela
- 14. Contextos faunísticos. K. Tardio i L. Colominas

Col·laboracions en línies de recerca

En matèria de col·laboració amb línies de recerca (algunes iniciades amb anterioritat) liderades per altres investigadors i centres de recerca podem destacar les següents:

1. Contextos ceràmics d'època romana i tardoromana de Tàrraco, liderat per José Carlos Quaresma (Universidade Nova de Lisboa, Portugal). En concret, l'estudi del major abocador domèstic del segle III dC documentat fins ara a Tàrraco. La situació sanitària va impossibilitar la campanya presencial. Els treballs es van centrar en l'elaboració de les dades de campanyes precedents.
2. Estudis dels revestiments lapidis de les villae de la Tarraconense. Tesi doctoral de Laura Galan Palomares dirigida per Anna Gutiérrez (ICAC). Continua l'estudi dels materials procedents de la vil·la romana dels Munts.
3. Estudi de poblacions rurals tardoromanes i visigodes de la Tarraconense. Tesi doctoral d'Andrea Vilela Fernández dirigida per Eulàlia Subirà (UAB). Actualment està estudiant els materials de les necròpolis tardoromanes del Camp de Tarragona dipositats al MNAT (La Burguera, Els Munts, Repsol,...).
4. Estudi sobre l'estatuària i la imatge de Roma a Tarraco. Tesi doctoral de Julio Ruiz dirigida per Diana Gorostidi (ICAC) que aquest any s'ha centrat en els materials recuperats en el teatre romà de Tarragona.

5. Estudi sobre la vaixella vítria d'època tardoromana i visigòtica de la Tarraconense. Tesi doctoral de Joan Manuel Coll dirigida per Miguel Angel Cau Ontiveros (ICREA). A finals de 2020, el projecte, encetat fa anys, es va obrir a la realització d'analítiques en col·laboració amb l'ICAC.

6. Estudi sobre les pintures murals de la vil·la romana dels Munts a càrrec de Carmen Guiral Pelegrín (UNED) en el marc del projecte (amb participació del MNAT, Josep Anton Remolà) sobre la pintura mural romana de la Tarraconense.

Intervencions museogràfiques i instal·lacions

10.1 Projectes museogràfics

Museu Arqueològic

Estudis

Gestió

Exposició de síntesi Tàrraco/MNAT al Tinglado 4

Vil·la romana dels Munts

Museu i Necròpolis Paleocristians

Teatre romà

Centcelles

Gestió interna

Recursos humans

Museu Nacional Arqueològic de Tarragona
Intervencions museogràfiques i instal·lacions

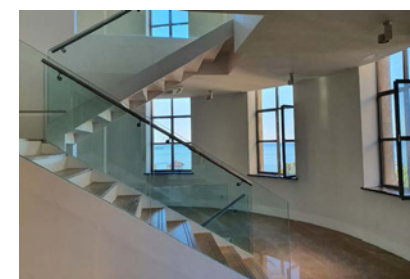
Projectes museogràfics

D'aquest any 2021 cal destacar la finalització de les obres de reforma del Museu Arqueològic, i l'impuls continuat dels projectes dels Munts, el teatre de Tàrraco i la Necròpolis Paleocristiana, que s'aniran materialitzant properament.

Enguany el MNAT ha concentrat els esforços en el projecte del Museu Arqueològic, tant les obres de reforma, com el projecte museogràfic.

Museu Arqueològic

El 14 de juliol se signava l'acta de recepció de l'obra de reforma del Museu Arqueològic. L'obra s'havia iniciat el setembre de 2019, amb el que s'ha acomplert, amb poca desviació, la previsió dels divuit mesos d'execució de l'obra.

Reforma arquitectònica

- Les obres de reforma del Museu Arqueològic s'han desenvolupat segons el calendari previst.
- Durant aquest any s'ha desenvolupat sobretot les obres relatives a instal·lacions, clima, mobiliari i acabats, seguint el desenvolupament del projecte.
- S'ha participat en les visites d'obra setmanals.

Estudis

Donant continuïtat als estudis iniciats el 2020, aquest any han seguit els treballs al tram de muralla conservat al subsol del museu. D'una banda, una vegada finalitzada l'obra al soterrani, es va completar la documentació fotogramètrica a càrrec de Jaime Salguero.

- Així mateix, s'ha encarregat la redacció del projecte executiu d'intervenció a l'arquitecta Elisenda Rosàs. El projecte té com a objectiu definir una intervenció global, que parteixi una actualització del coneixement i estat de conservació de la muralla i que atengui la seva presentació final en el context del projecte museogràfic. El projecte s'ha fet coordinadament amb M. José Gracia i Pere Rovira del CRBM, Cristina Castro de l'empresa Àmbito 0.

Projecte museogràfic

- Durant aquest any s'ha redactat el projecte executiu de la nova museografia, feina que ha estat a càrrec d'Àmbito 0 i Stoa, que van guanyar la licitació.
- En el seu desenvolupament s'ha comptat amb l'assessorament extern de la Dra. Diana Gorostidi i els investigadors Julio Ruiz i Imma Teixell.
- També s'ha comptat amb el suport dels representants de la ONCE a Tarragona i del programa MUSA, per a l'avaluació de l'accessibilitat.

Projectes museogràfics

Gestió

- El 20 de maig va tenir lloc una reunió de coordinació entre la Direcció General de Bellas Artes del Ministerio de Cultura, la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya i l'Agència del Patrimoni Cultural per tal de fer un seguiment del projecte.
- El 19 d'octubre, Elsa Ibar, directora general de Patrimoni Cultural, Magda Gassó, Cap del Servei de Museus i Manel Rueda, director de l'Agència, van fer una visita tècnica al museu per conèixer de primera mà les obres realitzades, així com el projecte museogràfic.

Exposició de síntesi Tàrraco/MNAT al Tinglado 4

Accessibilitat:

- Presentació de la signogua de l'exposició TARRACO/MNAT, en el marc del projecte Visitmuseum, que ha comptat amb la col·laboració de FESOCA.
- Incorporació de bucles magnètics a la recepció del centre.

Vil·la romana dels Munts

Projecte de coberta interpretativa:

Amb els resultats de les intervencions arqueològiques realitzades l'estiu de 2020, el projecte de la coberta interpretativa dels Munts ha avançat en la remodelació del projecte i en la seva tramitació administrativa.

La descoberta de restes arqueològiques van comportar una lleu modificació de la fonamentació d'un dels pilars.

Així mateix, el projecte va passar el tràmit preliminar de la Comissió Territorial de Patrimoni.

Actuacions de conservació preventiva i restauració als Munts

El Centre de Restauració de Bens Mobles de Catalunya ha seguit amb el pla de conservació preventiva del jaciment.

El mes de març s'ha fet una campanya neteja i conservació restauració dirigida pels tècnics del CRBMC i efectuada pel personal en pràctiques. Les tasques es van centrar en la zona del criptopòrtic i el mitreu.

Així mateix el MNAT ha seguit amb les tasques de manteniment i conservació d'estructures arqueològiques, jardineria, etc.

Es va completar amb la fotogrametria aèria del conjunt de la vil·la romana dels Munts a càrrec de l'empresa Global-Mediterrànea Geomática. Treball de camp.

Projectes museogràfics

Museu i Necròpolis Paleocristians

Durant l'any 2021, el Museu i Necròpolis Paleocristians ha tornat a patir la conseqüència de ventades i aiguats, especialment entre finals de gener i principis de febrer, i a finals del mes de novembre. De totes elles se n'ha fet un seguiment i un control tant des de l'Agència com del Ministerio de Cultura.

- Coberta exterior: hi ha hagut desperfectes en nous punts de la coberta.
- Jaciment: arran de les pluges del mes de novembre va haver afectacions al jaciment.
- Museu de la Necròpolis: El manteniment preventiu i les tasques de neteja s'han fet de forma rutinària, però les ventades del mes de gener van afectar especialment la teulada i ha comportat la creació de diverses goteres.
- Tanca perimetral: a inicis d'any van finalitzar les obres d'arranjament de la tanca malmesa a l'Av. Ramon y Cajal.

Enguany s'ha executat el projecte de reforma de l'espai de treball de recepció realitzat per la dissenyadora Sílvia Castro. La part gràfica ha anat a compte del dissenyador Jordi Pinós.

- S'ha sanejat tota la cristalleria de la recepció i s'ha instal·lat una nova gràfica amb un nou sistema de filtre de protecció.
- S'ha sanejat la instal·lació elèctrica i de connexions.
- S'han modificat els mobles de la recepció.

Teatre romà

Conservació-restauració:

Arran dels estudis geotècnics realitzats l'any 2020, el 13 de març es va realitzar una reunió tècnica i s'ha fet seguiment.

Manteniment general:

Durant tot l'any s'han fet tasques de manteniment general. Enguany s'ha pintat un segon tram del mur exterior, corresponent al carrer de Sant Magí.

S'ha modificat la ubicació del quadre de llum general.

Sondeigs geotècnics als carrers de Sant Magí i de Nou de Santa Tecla per temes d'estabilitat de la tanca i desprendiments de perfils. Marta Brú Virgili.

Projectes museogràfics**Centcelles**

Al conjunt monumental de Centcelles s'han fet tasques ordinàries de neteja i manteniment, amb reparacions a les teulades i arranjaments de camins.

- S'ha sanejat i pintat la coberta del jaciment.
- S'han fet millores al mòdul auxiliar: reordenació d'espais, millora d'il·luminació, pintura i sanejament.
- S'han tapat les cates exteriors del jaciment.
- S'han renovat les papereres exteriors.
- S'ha fet una reunió amb l'Ajuntament de Constantí per avaluar l'impacte dels coloms al monument i l'entorn.

Projecte de reforma de la recepció

Enguany l'arquitecte tècnic ha redactat el projecte executiu, que incorpora el projecte de reforma de l'espai de treball de recepció dissenyat per Sílvia Castro. És previst poder-lo executar al llarg del 2022.

- Revisió instal·lació elèctrica de la recepció.
- Recol·locació del gravador de seguretat.

Congrés Centcelles

Arran del context de pandèmia, el Congrés de Centcelles s'ha posposat fins al juny de 2022. Això ha comportat les gestions corresponents de coordinació i comunicació.

Al mes de setembre es va posar en marxa de nou l'organització per tal de treballar de cara a la nova data: nova comunicació, contacte amb col·laboradors, confirmació de ponències.

Polígon Francolí

Als magatzems del Polígon del Francolí s'han fet tasques ordinàries de manteniment i neteja.

Així mateix s'han fet compres de material, com travesses, caixes i balances.

Enguany s'ha iniciat també la instal·lació de fibra i wifi per connectar la instal·lació a la xarxa.

Projectes museogràfics**Gestió interna****Pla Estratègic 2022-2026**

Durant l'any 2021 s'ha seguit treballant en la redacció del pla estratègic del MNAT, d'acord amb les directrius de l'AGdPC. En aquest procés s'ha comptat amb el suport tècnic de l'empresa Kultura.

Arran de l'avaluació per part del Servei de Museus, es va ampliar l'apartat de l'anàlisi. En aquest sentit, es va promoure un seguit de reunions, els resultats de les quals van ser integrats al document:

- 25 de maig: sessió de treball amb el personal del MNAT.
- 17 de juny: taula de Patrimoni i recerca, en què van participar Joan Menchon, Cap de Patrimoni de l'Ajuntament de Tarragona; Josep M. Palet, director de l'ICAC; Trinidad Nogales, directora del Museo de Arte Romano de Mérida; Joan –Vianney M. Arbeloa, president de la RSAT; i Oliva Rodríguez, de la Universidad de Sevilla.
- 30 de juny: taula de Museus i turisme, en què van participar Cris Salom, director del Museu d'Història de Tarragona; Gerard Martí, director del Museu de Cambrils; Nati Morales, tècnica del Patronat de Turisme de l'Ajuntament de Tarragona; Damià Amorós, museòleg; i Núria Barba, de turisme de l'Ajuntament d'Altafulla.

El Pla Estratègic haurà de ser aprovat tant per l'Agència com pel Departament de Cultura i és previst finalitzar-lo l'any 2022.

Recursos humans

En data de 1 de gener de 2021, Ester Ramon es va incorporar com a tècnica A1 responsable de difusió del MNAT.

En data de 15 de febrer es va publicar l'oferta d'ocupació d'una plaça B1, que ha estat ocupada per Cori Ribó en data de 12 d'abril.

El 2 de març es van realitzar eleccions sindicals.

El 7 de maig de 2021 es va fer pública la convocatòria d'una plaça C1 – administratiu/va. La plaça va ser guanyada per Dolors Burló amb data de 15 de desembre.

En data de 16 de desembre de 2021 es va fer pública la convocatòria per cobrir un lloc de treball, per substitució per encàrrec de funcions (amb reserva de plaça), de la categoria professional D1 Auxiliar Administratiu/iva. La plaça es resoldrà a principis de 2022.

Articles científics

Article “La vil·la romana dels Munts: el context històric i arqueològic”,
Rescat, 28.

Necrològica en memòria de Simon J. Keay (1954-2021) al *Full Informatiu
de la Societat Catalana d’Arqueologia*, núm. 403 (2021).

Article “Tarraco Woeld Heritage, new ways of reliving Ancient Rome in
Spain”. *New Technologies for mediating Word Heritage Sites*. ICOMOS.
Hefte des Deutschen NationalKomitees, LXXVII.

Relacions externes

12.1 Xarxa Territorial de Museus de les Comarques de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

Museu Nacional Arqueològic de Tarragona
Relacions externes

Xarxa Territorial de Museus de les Comarques de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

Aquest any 2021 el MNAT ha seguit assumint l'oficina tècnica de la Xarxa Territorial de Museus de les Comarques de Tarragona i de les Terres de l'Ebre. Aquesta responsabilitat ha comportat la gestió i execució del pressupost traspassat pel Servei de Museus i el treball amb la persona responsable de la coordinació tècnica per tal de garantir que el pla d'actuacions aprovat per la Xarxa es dugui a terme.

Per al museu és clau el treball en xarxa i col·laborant amb administracions i entitats, especialment del territori.

Com en tots els àmbits, l'acció de la Xarxa també s'ha vist afectada pel COVID19, tot i que no aturat el pla d'actuacions.

Al llarg del 2021 s'han efectuat les comissions tècniques i temàtiques en les dates següents: 12 de febrer, 12 de març, 14 d'octubre i 5 de novembre.

Comissió d'educació

Ester Ramon ha participat activament en la Comissió d'educació de la Xarxa de Museus de Tarragona, del Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre, en les reunions de coordinació així com en la realització d'activitats.

Durant l'any 2021, la comissió s'ha centrat en l'acompanyament als serveis educatius dels museus que en formen part i en la redefinició del projecte AproPA'T.

Coincidint amb el curs 2021 – 2022, el MNAT, juntament amb el Museu de Cambrils, són els museus que desenvolupen els projectes Apropa't.

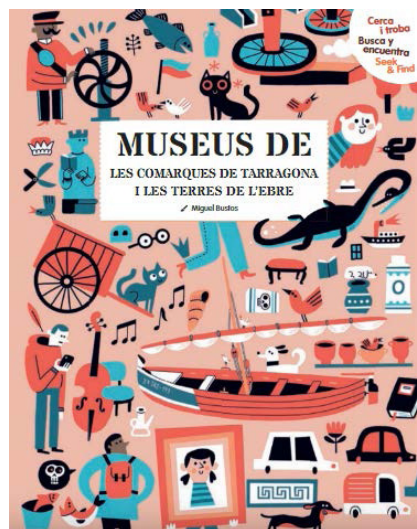
Així mateix s'ha pogut comptar amb el suport per a la realització d'una avaluació d'accessibilitat a través de l'aplicació MUSA al nou edifici del museu així com al projecte executiu.

Comissió de documentació

Montse Perramon ha participat activament en la comissió de documentació del la Xarxa Territorial, participant en les reunions de coordinació i en les activitats proposades i assessorant en els aspectes tècnics.

Durant l'any 2021 el MNAT s'ha beneficiat del programa de suport manipulació i reubicació d'una selecció d'escultures de marbre.

Així mateix, el mes de desembre va tenir lloc les sessions de treball del programa REORG a Vilanova, a les quals va participar Montse Perramon.

Comissió de comunicació i turisme

Cori Ribó és la representant del MNAT que participa a la comissió de comunicació i turisme.

Enguany s'ha formalitzat l'encàrrec d'assessorament a Màrketig Cultural, per al desenvolupament del projecte de màrquetig relacional iniciat l'any anterior.

També s'ha comptat amb l'acompanyament de Patricia Ventura per a l'estratègia digital dels 13 museus que formen la Xarxa, i s'ha iniciat el projecte analític que consisteix en monitoritzar les comunicacions digitals a través de mètriques clau, a través de l'eina Welovroi.

Una de les accions principals ha estat la publicació del llibre de la Xarxa dins la col·lecció *Cerca i Troba*, promoguda per l'Editorial Mediterrània. El 3 de novembre es va fer una presentació conjunta a Barcelona dels llibres de les diferents Xarxes, mentre que el 17 de novembre es va presentar al Museu Diocesà l'exemplar de la Xarxa de Tarragona, i l'elaboració d'un vídeo promocional de tots els museus que formen la Xarxa, i que es va llençar amb motiu del DIM.

Arqueoxarxa

En tant que membre de la Xarxa de Museus i jaciments arqueològics de Catalunya, ARQUEOXARXA, el MNAT ha participat en els programes desenvolupats.

Montse Perramon ha estat la representant a la comissió de documentació. Al llarg del 2021 s'han fet tres reunions: el 21 de gener, el 21 de juny i el 29 de novembre. Cori Ribó ha participat en la comissió de comunicació.

Enguany s'ha treballat en els projectes següents:

Projecte de Pla d'Acció 2022-2024:

- Mònica Borrell ha format part de la comissió de treball per a la redacció d'un pla d'acció per als propers anys.
- Montse Perramon i Ester Ramon han participat en les comissions sectorials de redacció del pla.

Documentació:

- Programari de documentació.
- Col·lecció Nacional d'Arqueologia en línia, previst presentar el 2022.

Comunicació:

- En el marc de les JEA, s'ha llançat d'un nou canal de podcast amb l'objectiu d'acostar l'arqueologia a la ciutadania d'una forma divulgativa i didàctica, anomenat Arqueopodcast. Està disponible a iVoox, spotify, Apple, speaker, podcast addict i podchaser.

Hi ha 2 capítols dedicats al MNAT:

- Així era una vil·la aristocràtica de la Hispània romana: la vil·la romana dels Munts
<https://go.ivoox.com/rf/74880137>
- Com era la vida a una gran capital romana? Viatge a la Tàrraco imperial <https://go.ivoox.com/rf/79543880>
- Sortida en línia del videojoc Arcana i el talismà perdut
<https://www.eltalismaperdut.com>
Videojoc cooperatiu per viure una aventura trepidant junt amb la seva protagonista, l'Arcana. Es tracta d'una experiència lúdica pensada per jugar a casa en família i també a les aules de primària, que vol fomentar i potenciar les capacitats de treball en equip.
- En el marc del Dia Internacional dels Museus, es va realitzar una activitat amb youtubers adreçat al públic més jove. El youtuber escollit fou l'Albert Pagà, que parlava de quatre museus diferents a través de curiositats, entre ells, el MNAT.
<https://www.youtube.com/watch?v=9jdvSPoi8ac>

Ajuntament de Constantí

El treball conjunt i col·laboració amb l'Ajuntament de Constantí a Centcelles s'ha concretat en diferents línies de treball i accions:

- Premi de composició Centcelles:
Presentació de la primera edició dels premis el 16 de febrer a Centcelles.
Lliurament del premi el 5 de juliol.
Presentació i Convocatòria de la segona edició dels premis el 4 de novembre a Centcelles.
- Concerts d'estiu
- Presentació de la Revista de Constantí a càrrec de Mònica Borrell, 17 de setembre.
- Projecte Apropa't.
- Lliurament Premis Constantí dissabte 24 d'abril.

Aquesta tasca de col·laboració es va formalitzar en l'acte de signatura del Conveni de col·laboració entre el MNAT, l'Ajuntament de Constantí i Repsol el 20 de desembre a Centcelles.

Ajuntament d'Altafulla

Durant l'any s'han realitzat contactes continuats amb l'Ajuntament d'Altafulla per coordinar l'acció conjunta en temes de Comunicació, accions de programació cultural, Turisme i Educació.

Col·laboració amb l'Ajuntament d'Altafulla en la comunicació de les activitats de primavera a la Vil·la romana dels Munts, a través de tòtems informatius, pòsters i oficines de turisme.

- 6 de febrer: presentació de la programació d'activitats de primavera
- 6 d'agost: visita a les excavacions

Patronat de Turisme de la Diputació de Tarragona

En el marc del projecte PECT Turístic en família, liderat pel Patronat de Turisme de la Costa daurada i Terres de l'Ebre, s'ha desenvolupat una web-app Costa Daurada i terres de l'Ebre Trip&Kids, per incorporar les seves activitats relacionades amb el turisme familiar, en el qual participem.

També s'ha col·laborat en la realització de la Guia de bones pràctiques per a la recreació històrica orientada al públic familiar a la Costa Daurada i les Terres de l'Ebre, a través de reunions telemàtiques i sessions de treball.

URV

Col·laboració en el Projecte de la URV La digitalització com a resposta de la covid-19 al Camp de Tarragona, dins la Càtedra per al Foment de la Innovació Empresarial, a càrrec del responsable del projecte, Josep Lluís Alcoceba.

Es tracta d'un manual que estudia el procés de digitalització de les empreses i administració del Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre en el qual s'analitza l'impacte disruptiu de la Covid-19 i la capacitat d'adaptació de les empreses del territori gràcies precisament a l'aposta per la digitalització.

Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya

Col·laboració en el seminari "La conservació-restauració al jaciment romà dels Munts", (28 de setembre a l'1 d'octubre) dirigit a conservadors-restauradors i estudiants de l'entorn de l'especialitat de pedra, pintura mural, mosaic i material arqueològic. També adreçat a arqueòlegs i historiadors de l'art antic.

El dia 28 d'octubre, Josep Anton Remolà, conservador del MNAT, va dur a terme la conferència en línia "Història de la vil·la romana dels Munts (Tàrraco).

El divendres 1 d'octubre es va realitzar una visita presencial a la Vil·la dels Munts, a les diverses estances del jaciment en les quals es va fer una intervenció, a càrrec de Josep Anton Remolà, conservador del MNAT, i Pere Rovira, del CRBMC.

Visites i reunions institucionals

- 2 de febrer: reunió en línia amb representants de la Dirección General de Bellas Artes del Ministerio de Cultura, Gerencia de Infraestructuras, Direcció General de Patrimoni i Agència Catalana del Patrimoni Cultural en relació al projecte del Museu Arqueològic.
- 9 de març: reunió en línia del Consell Municipal de Patrimoni de l'Ajuntament de Tarragona.
- 24 de març: reunió en línia per al seguiment del Pla de Gestió de Tàrraco Patrimoni Mundial entre la Direcció General, l'Agència i l'Ajuntament de Tarragona.
- 22 de juny: visita tècnica de Gerencia de Infraestructuras al Museu Arqueològic.
- 29 de juny: reunió en línia per al seguiment del Pla de Gestió de Tàrraco Patrimoni Mundial entre la Direcció General, l'Agència i l'Ajuntament de Tarragona.
- 14 de juliol: signatura de l'acta de recepció de les obres de reforma del Museu Arqueològic.
- 24 de novembre: visita tècnica del Ministerio en relació al desmuntatge i trasllat dels mosaics del Museu.
- 18 d'octubre: reunió amb co-Alcaldes i regidors de l'Ajuntament d'Altafulla.
- 19 d'octubre: visita de la Directora-general, Cap de Serveis de Museus i director de l'Agència al Museu Arqueològic.

Participació en comissions

Mònica Borrell, directora del museu, és membre de la Comissió de Recerca d'Arqueologia i Paleontologia promoguda per la Direcció General de Patrimoni Cultural.

Mònica Borrell, directora del museu, és membre de la comissió organitzadora del congrés Biennal Tàrraco, que ha tingut lloc el mes de novembre de 2021.

Josep Anton Remolà, ha estat membre de la comissió per al procés selectiu per a disposar d'una borsa de personal tècnic en museus per el Museu d'Història de Tarragona.

Josep Anton Remolà, pèrit per mandat judicial en relació "a los mosaicos intervenidos en la "Fundación Privada Catalana per a l'Arqueologia Ibérica", sita en C/ de l'Església, nº 3, de Figuerola del Camp (Tarragona)".

Assistència a cursos i jornades

Participació de Mònica Borrell a la taula rodona *Avaluació en l'àmbit del patrimoni cultural i natural*, organitzada per la Fundació Interarts en el marc del projecte *SoPHIA – Social Platform for Holistic Heritage Impact Assessment*. 15 de gener.

Participació de Mònica Borrell a la taula rodona *Mediación en los museos de la romanidad*, organitzat pel Museo de Arte Romano de Mérida y la Universidad Autónoma de Madrid, 15 d'octubre.

Formació interna

13.1 Participació en formacions

Museu Nacional Arqueològic de Tarragona
Formació interna

Participació en formacions

Durant l'any 2021 el personal del MNAT ha participat en formacions promogudes per l'organització i per altres entitats.

Curs en línia Com fer un pla d'accessibilitat per als museus i els centres i espais d'arts visuals. Servei de Desenvolupament empresarial. 15 de febrer de 2021. Realitzat per Ester Ramon i Cori Ribó.

Formació en línia Eines tecnològiques per a la gestió de reserves i de canals de comercialització. Patronat de Turisme de Tarragona. 10 de març de 2021. Realitzat per Cori Ribó.

Sessions formatives on-line "De Bat a Bat". Març 2021. Adreçat a tot el personal d'atenció al públic (Guies D1). Durada estimada de 2h.

- Sessió dimarts 23/03/21 – 10h. Montse Ortiz, F. Xavier Solé, Raquel Gamarra, Misericòrdia Rodríguez, Pilar García, Jaume Solé, Marta Serrano i personal dels Munts.
- Sessió dijous 25/03/21 – 11h. Yolanda Ramón, Pere Gebellí, Àgata Macias, Rosana Martín de Bernardo, Pere Martorell i personal dels Munts.

Congrés en línia I Congreso Internacional de Museos y Estrategias Digitales. Universidad de Valencia. 25 i 26 de març. Realitzat per Mònica Borrell i Cori Ribó.

Webinar "Què volen les famílies i els infants? Nous models de Museus i equipaments culturals pel Turisme Familiar", PECT Turisme. Patronat de Turisme de la Diputació de Tarragona. 8 d'abril. Realitzat per Cori Ribó.

Webinar "Museos: ¿cómo evaluar la pertinencia de los proyectos digitales?" El Museo Transformador. 15 d'abril. Realitzat per Ester Ramón i Cori Ribó.

Microcurs d'Introducció a l'accessibilitat web. Escola d'Administració Pública de Catalunya. Del 25 de maig al 4 de juny. Realitzat per Cori Ribó.

Formació Online PRL – Plataforma e-Formalia. Formació obligatòria en funció de les tasques que realitzen cada treballador adscrit al MNAT. Maig 2021.

- Oficines i despatxos: riscos específics i les seves mesures preventives. Obligatori.
- Coronavirus COVID – 19. Obligatori per a tot el personal.
- Riscos Laborals i mesures preventives específiques. Opcional.

Webinar "Experiències de recreació històrica per al públic familiar" PECT Turístic. 3 de juny. Realitzat per Cori Ribó.

Activitat formativa de Gestió dels RRHH (30 hores de càrrega lectiva – aules virtuals). Realitzat per Dolors Burló Irigaray, Juan Luís Olesti Closas i Sonia Navarro Pardo. Octubre 2021.

Activitat formativa d'Organització de la feina en el teletreball (18 hores en plataformes digitals amb sessions en directe). Realitzat per Sonia Navarro Pardo.

Participació en formacions

Activitat formativa d'Ús del temps i la seva optimització (6 hores – aules virtuals). Realitzat per Gemma Jové Llopis.

Activitat formativa de *Procediments i suports fotogràfics* (6 hores en plataformes digitals amb sessions en directe). Realitzat per Gemma Jové Llopis.

Activitat formativa “Desmuntem mites: Claus per a la detecció de les violències masclistes” (8 hores – aula virtual). Sonia Navarro Pardo.

Activitat formativa *Contractes del sector públic* – Aula Virtual (35 hores). Realitzat per la Marta Serrano Roman.

Activitat formativa de *Llenguatge administratiu* (30 hores en aula virtual). Realitzat per Misericòrdia Rodríguez Cabré, Marta Serrano Roman i F. Xavier Solé Palacin.

Activitat formativa *Comunicació institucional en xarxes socials* (10 hores en plataformes digitals amb sessions en directe). Realitzat per Cori Ribó Barberà.

Activitat formativa de *Treball en Equip – Sumant potencials* (12 hores en plataformes digitals amb sessions en directe). Realitzat per Raquel Gamarra López.

Activitat formativa d'*Elaboració de documents accessibles* (5 hores – aules virtuals). Realitzat per Cori Ribó Barberà.

Curs Disseny i dinamització d'activitats educatives virtuals. Eduxarxa. 14 de setembre. Realitzat per Cori Ribó.

Formació *Possibilitats creatives dels Stories per als museus*. Xarxa de Museus de Tarragona i Terres de l'Ebre. Museu d'Alcover. 7 d'octubre. Realitzat per Cori Ribó.

Curs de Primers Auxilis (2 sessions de 3 hores en síncrona = 6 hores). Realitzat per Raquel Gamarra López, Pilar García Lorente, Rosana Martín de Bernardo Villareal i Yolanda Ramon Francos.

Activitat formativa *Comuniquem de manera assertiva* (10 hores en plataformes digitals amb sessions en directe). Realitzat per Raquel Gamarra López.

Cursos d'idiomes – aules virtuals formació asíncrona.

1. Anglès nivell (B2) Atenció a la ciutadania (20 hores). Realitzat per Aleix Bondia Sedó i Àgata Macias Comalada.
2. Anglès tots els nivells (60 hores). Realitzat per Rosana Martín de Bernardo Villareal i F. Xavier Solé Palacin.
3. Francès tots els nivells (100 hores). Realitzat per Pilar García Lorente, Ingrid Palos Tost i Jaume Solé Vila.
4. Alemany tots els nivells (100 hores). Realitzat per Aleix Bondia Sedó.

Participació en formacions

Cursos d'informàtica virtuals i preparatius per la obtenció dels diferents nivells de l'ACTIC.

1. Tractament de la informació numèrica nivell 2 (25 hores – aules virtuals). Realitzat per Dolors Burló Irigaray, Pilar García Lorente, Àgata Macias Comalada, Yolanda Ramon Francos i F. Xavier Solé Palacin.
2. Presentació de continguts nivell 2 (25 hores – aules virtuals). Realitzat per Dolors Burló Irigaray i Jaume Solé Vila
3. Tractament de la informació escrita nivell 2 (25 hores – aules virtuals). Realitzat per Misericòrdia Rodríguez Cabré.
4. Presentació de continguts nivell 3 (18 hores – aules virtuals). Realitzat per Pere Gebellí Borràs.
5. Tractament de la informació escrita nivell 3 (25 hores – aules virtuals). Realitzat per Pere Gebellí Borràs.

6a Jornada de l'Observatori de Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya. 30 de novembre i 1 de desembre. Realitzat per Ester Ramon i Cori Ribó.

Projecte #COMPARTEAMS

La Generalitat de Catalunya ha desplegat el projecte #COMPARTEAMS, enfocat en l'adopció de les eines de col·laboració del núvol, potenciar les competències digitals dels usuaris i facilitar el procediments del teletreball. Al llarg de l'any s'han realitzat cinc sessions de formació en línia amb reforç d'activitats, materials de recurs i suport tècnic.

La formació s'ha adreçat a tots els treballadors i la participació ha estat lliure.

Departament de Comunicació

La tasca realitzada des del MNAT ha de ser visible i correctament comunicada al públic. Durant el 2021 s’ha continuat treballat en les línies encetades el 2020, que ens va obligar a adaptar la comunicació a nous formats per arribar al públic, potenciant la comunicació digital derivada per la pandèmia i atenent els següents projectes estratègics:

- Comunicació de l’activitat del MNAT
- Pla de comunicació i estratègia digital
- Actualització de la imatge corporativa

Web

El web del MNAT és el canal principal dels continguts digitals. Avui dia, amb la digitalització de la societat, la pàgina web és l’eix central de la relació amb els públics. A través d’ella difonem les seus, les activitats, la col·lecció, el servei educatiu i es realitza la venda d’entrades i serveis, entre d’altres.

El web ha de garantir l’accés universal a la informació, amb la qual cosa, davant la nova normativa europea en termes d’accessibilitat, es va encarregar una auditoria a Daniela Rubio de DRJ Consulting sobre l’accessibilitat del web del MNAT.

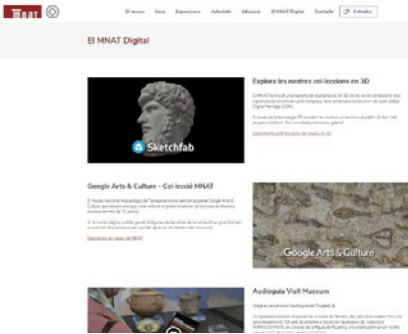
Amb els seus resultats i recomanacions, s’ha treballat aquest 2021 amb el programador del web per esmenar les mancances en aquest sentit. A hores d’ara, el web del MNAT compleix amb la doble A(AA) que obliga la Normativa europea UNE-EN 301-549:2019.

El Web evoluciona segons les necessitats que sorgeixen. El 2021, i com a conseqüència de la renovació del servei educatiu, s’ha modificat l’apartat d’Educació amb un nou esquema:

El projecte educatiu del MNAT

- Les activitats educatives
- Els projectes participatius
- Els recursos educatius
- El Fòrum educatiu

El confinament ha propiciat a crear nou contingut web, per obrir una finestra digital a tothom, una alternativa a la presencialitat que doni valor afegit i que també serveixi quan els museus estiguin oberts.

Mètriques

L'anàlisi de les mètriques indica un lleuger augment en les sessions de navegació, així com la durada de mitjana de la sessió.

També cal destacar que el percentatge de rebot ha disminuït.

		2020	2021
Sessions de navegació a la pàgina web		57.218	68.345
Usuaris persones que han entrat al web		40.810	48.823
Nombre de pàgines visualitzades nombre total de pàgines vistes dins el web		141.130	186.896
Pàgines/sessió mitjana de pàgines de la pròpia web per les que han navegat els usuaris durant cada sessió		2,47	2,73
Durada mitjana de la sessió temps mitjà d'estància de les sessions a la pàgina web		135	142
Percentatge de rebot % d'usuaris que han entrat a la pàgina web i han sortit sense passar de la 1a pàgina		59%	52,7%
Percentatge de sessions segons edat	18 - 24	12,8%	11,6%
	25 - 34	17,5%	13,7%
	35 - 44	16,4%	14,8%
	45- 54	20,9%	24,4%
	55 - 64	17,3%	18,7%
	65+	15,1%	16,8%
Percentatge de sessions segons sexe	Femení	64,9%	65,2%
	Masculí	35,1%	34,8%

Xarxes socials

Les xarxes socials han continuat jugant un paper molt important enguany en l'adaptació del museu al nou context COVID, ja que permeten una interacció continuada amb la nostra comunitat.

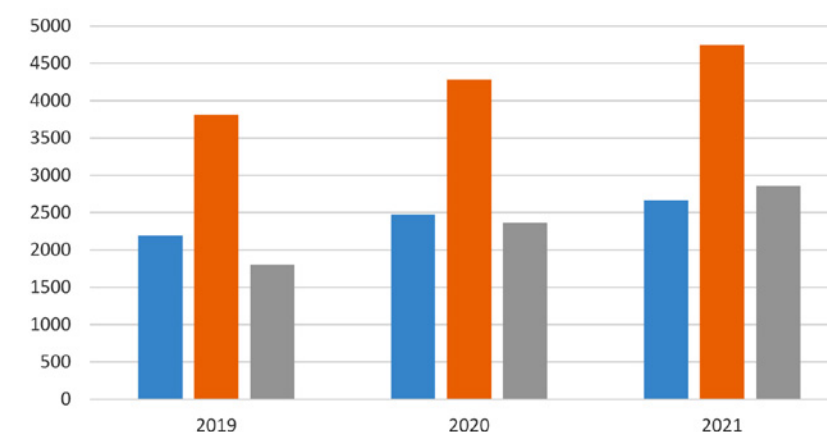
Les principals xarxes del MNAT són les següents:

Facebook: <https://www.facebook.com/mnattgn>

Twitter: <https://twitter.com/mnattgn>

Instagram: <https://www.instagram.com/mnattgn/>

Evolució seguidors XXSS

L'any 2021 es veu un clar increment en el nombre de seguidors a la xarxa del moment, Instagram, que ha crescut un 21%.

Les altres xarxes també s'han vist incrementades, però amb unes xifres més modestes. Pel que fa a Facebook ha pujat en un 7,38%, i Twitter en un 10,79 %.

Youtube

S'ha continuat amb la tasca de difusió de les seues del MNAT. En aquest sentit s'ha penjat a la plataforma el vídeo del Conjunt monumental de Centcelles i de la Necròpolis Paleocristiana de Tarragona.

També ha continuat el cicle "Recerca en curs", on s'ofereix al públic breus píndoles informatives amb entrevistes a professionals de diversos sectors, relacionats amb temes d'actualitat del MNAT.

Enguany s'ha dedicat al sostre dels Munts, amb una entrevista a Carmen Guiral, experta en l'estudi de pintura romana <https://www.youtube.com/watch?v=jDETckLuzM8> i a la tasca dels restauradors, amb la presència de Misi Bruned <https://www.youtube.com/watch?v=zqm2N3Jslxo>

Butlletí electrònic

El nou gestor que s'utilitza per a enviar les trameses del butlletí electrònic del MNAT (Acrelia News) permet segmentar en funció de les necessitats de dirigir-nos al nostre públic.

El visitant diferenciat és vist com un repte que necessita estratègies diferents, amb tècniques de segmentació de públic i de màrqueting relacional. Aquesta nova funcionalitat ha estat molt útil a l'hora de dirigir-nos als nostres usuaris durant el confinament municipal.

Desenvolupament del Pla estratègic de Comunicació

S'ha iniciat el procés per a definir com es comunicarà el MNAT amb els seus usuaris i públics dins del context de canvis en el qual es trobarà en els dos pròxims anys.

En el transcurs d'aquest temps, cal establir les bases de com serà aquesta comunicació i, per quins canals i de quina manera es portarà a terme per assolir els objectius establerts al Pla estratègic del MNAT 2021-2025.

Dins d'aquest projecte es treballa a dos nivells:

- Pla de comunicació Extern: per aconseguir reforçar la imatge de la marca MNAT entre els públics als que ens dirigim.
- Pla de Comunicació Intern: per afavorir el traspàs d'informació entre l'equip del MNAT i aquelles institucions i persones amb què el MNAT comparteix esforços i objectius.

Imatge corporativa

El procés de renovació que s'està duent a terme al MNAT es viu en molts àmbits. Aquest moment de canvi és l'ídoni per a fer una renovació, actualització i definició de la imatge corporativa, per a que identifiqui i alhora cohesioni interna i externament la institució.

S'ha realitzat un encàrrec per a revisar i actualitzar la identitat corporativa visual, que identifiqui el nou Museu Nacional Arqueològic de Tarragona, amb una imatge clara, moderna i atractiva, i que tingui en compte la integració de les diferents seues que gestiona, així com a la concreció d'unes normes bàsiques per a la seva aplicació, ja sigui sol o en convivència amb altres logotips institucionals, amb la definició d'un manual d'identificació visual.

Es pretén aconseguir una identitat de marca reconeixible, de fàcil aplicació en els diferents formats i que transmeti els principals valors del Museu: de servei públic, de coratge i creativitat, de respecte i reconeixement i de credibilitat i transparència.

El mes de febrer es va realitzar un full d'encàrrec amb la definició dels objectius i es va contactar amb sis empreses de disseny que van presentar un portfoli amb els seus projectes més representatius, acompanyats d'un pressupost.

Posteriorment, d'entre les sis empreses se'n van preseleccionar tres per a realitzar un concurs d'idees, en el qual s'havia de presentar una proposta de base de logotip institucional, amb una aplicació de convivència d'una de les seves seues, el Museu Arqueològic de Tarragona.

D'entre les tres, l'empresa seleccionada fou l'estudi col·laboratiu de Gerard Joan, Laura Messeguer i Eider Corral, que estan treballant en l'aplicació de la marca i en el seu manual.

Campanyes de comunicació

S'han reforçat actes puntuals amb la contractació de publicitat en diversos mitjans:

- Campanya de difusió de la presentació del projecte educatiu del MNAT 21-22, a través de les xarxes socials, segmentat a mestres i professors, i actiu de l'1 al 5 de juny.
- Campanya de comunicació per a promoure les activitats d'Estiueja al MNAT, a través del diari digital "Circ de la Cultura", del 29 de juliol al 19 de setembre.
- Campanya de difusió del programa d'activitats familiars "Vine al MNAT en família", a les xarxes socials del MNAT, del 22 de setembre al 5 de desembre.

Comunicació offline:**Fulleteria**

Durant l'any 2021, el museu ha editat cartells, fulletons, díptics i material informatiu de les diverses activitats i programes organitzats als diferents centres del MNAT.

La normativa COVID en matèria de distribuir materials en paper ha provocat la disminució de la seva producció i distribució. Aquesta restricció ha obert noves portes als formats digitals.

Amb l'eliminació de la restricció, s'ha col·laborat amb l'Àrea de Públics de l'ACdPC, amb la distribució de fulleteria dels centres del MNAT a la Fira Gran, Saló de la Gent Gran (27 al 29 d'octubre).

Elements de senyalística i informatius

Aquest 2021 s'han actualitzat elements i s'han incorporat d'altres amb informació actualitzada:

- Vinil amb l'actualització dels nous horaris a Tinglado 4.
- Vinil informatiu a les portes del Museu Arqueològic per informar de la ubicació de l'exposició TARRACO/MNAT.
- Nova senyalització exterior de la Necròpolis Paleocristiana, acompanyada d'una nova recepció, més pràctica, funcional, i adaptada a cadires de rodes.
- Incorporació de vinils translúcids al Museu Arqueològic de Tarragona (sala 3 i rotonda) amb motiu de les obres interiors.
- Instal·lació gràfica a les dotze finestres inferiors de la façana del Museu Arqueològic de Tarragona, amb imatges de treballadors i col·laboradors del MNAT en plena feina, amb el lema "El museu no descansa". La gràfica està en tres idiomes, i incorpora un codi QR que dirigeix al web del museu. Aquesta acció es troba dins la campanya de comunicació #MNAT2023.

Reportatges fotogràfics i vídeos

S'ha continuat implementant el fons fotogràfic de les activitats i fonamentalment de l'activitat educativa del museu.

Realització d'un reportatge fotogràfic per a l'apartat educatiu del Museu, que es va realitzar a Tinglado 4 i a la Necròpolis Paleocristiana de Tarragona.

Edició de petits vídeos resum de les activitats educatives vigents al curs 21-22

Elaboració de vídeos que expliquen els nous projectes participatius del curs 21-22:

- Projecte "La defensa del patrimoni": <https://www.mnat.cat/projectes-participatius/>
- Investiga amb el MNAT: https://youtu.be/T3td_2N04I8

Elaboració d'un vídeo en format Visual Thinking per a la presentació del projecte educatiu 21-22:

<https://youtu.be/9DO2hgfkQXI>

Col·laboració amb l'ACDPC amb l'elaboració d'un reportatge fotogràfic al Tinglado 4 per a la difusió de l'abonament de Bat a Bat i del vídeo promocional.

Col·laboració amb el Museu d'Història de Catalunya en un vídeo dedicat als Munts, amb la participació de l'*influencer* juvenil Sir Joan.

Arxiu fotogràfic

Durant el 2020 s'han atès 56 consultes a l'arxiu fotogràfic del Museu. Les sol·licituds d'imatges han sigut per a reproduir tant digitalment com per impressions i, han estat fetes per investigadors, científics i divulgadors del patrimoni. D'aquestes consultes, 7 es van atendre de manera presencial. En menor mesura també s'han sol·licitat permís de reportatge a les diferents seus del MNAT, per part de diferents mitjans, ja sigui de comunicació audiovisual, revistes o televisions.

Resum estadístic de visites

14.1 Visitants del MNAT

Museu Nacional Arqueològic de Tarragona
Resum estadístic de visites

Visitants del MNAT

Els visitants de les diferents seus del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona durant l'any 2020 han estat 19.267, dels quals:

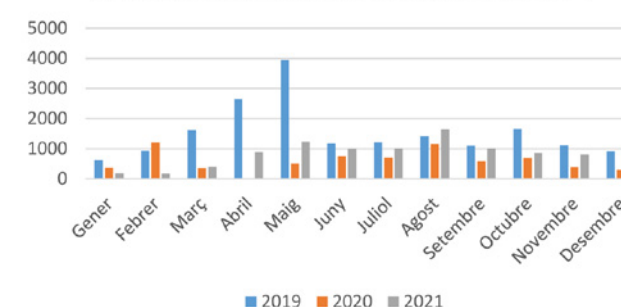
- Museu Arqueològic-T4: 9.998
- Museu i Necròpolis Paleocristians: 5.391
- Vil·la romana dels Munts (Altafulla): 10.288
- Conjunt Monumental de Centcelles (Constantí): 5.195

	M. Arqueol. Tinglado 4	Necròpolis	Els Munts	Centcelles	TOTAL
2019	18.371	7.230	13.148	6.035	44.784
2020	7.000	3.163	6.323	2.781	19.267
2021	9.998	5.391	10.288	5.195	30.872

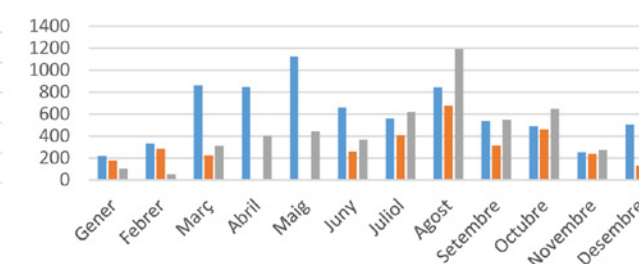
Els primers mesos de l'any les visites s'han vist afectades per la limitació en la realització d'activitats i les restriccions de mobilitat.

Un cop finalitzades les restriccions s'ha vist un desig de participar en activitats i a partir dels mesos d'estiu, la majoria dels centres han anat recuperant els visitants i fins i tot, els centres a l'aire lliure, han superat les xifres respecte un any normal. Les restriccions en tema d'aforament han afectat directament a la recuperació del nombre de participants a les activitats.

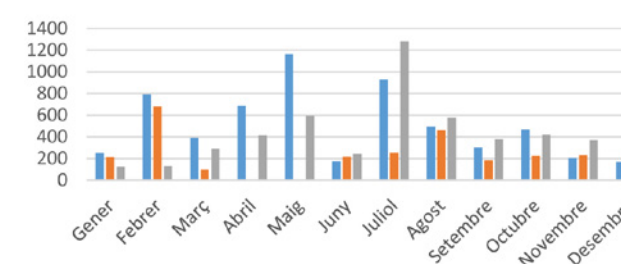
Visitants Museu Arqueològic-Tinglado 4

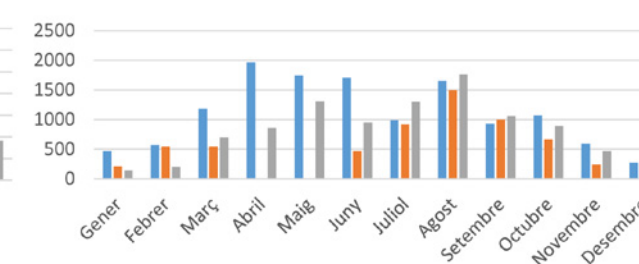
Visitants Necròpolis

Visitants Centcelles

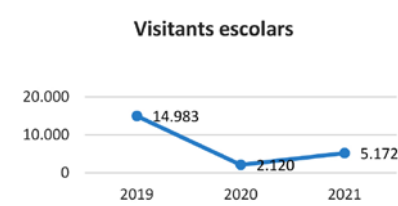
Visitants els Munts

Visitants del MNAT

La tipologia de públic més afectada continua sent els escolars i els grups. Tot i que hi ha una petita tendència a la recuperació d'aquests visitants, queda molt lluny al percentatge que representaven en anys anteriors.

En canvi, el públic individual pràcticament ha recuperat la seva proporció.

Procedències

Les procedències segueixen la mateixa tendència d'anys anteriors. Aproximadament el 69% del total del públic prové de Catalunya. França continua sent el país amb més representació.

	Museu Arqueològic-T4	Necròpolis	Munts	Centcelles
Catalunya	6.877	3.059	7.675	3.665
Espanya	1.945	1.530	1.650	470
França	326	305	373	303
Anglaterra	100	40	51	11
Itàlia	59	49	17	25
Alemanya	61	59	123	53
Resta Europa	241	165	310	115
Resta Món	227	108	74	39
Indeterminada	162	79	15	514

Visitants del MNAT**Accions promocionals**

Participació en campanyes promocionals de diferents organitzacions:

- Carnet Jove
- XANASCAT (Agència catalana de la joventut). Programa "Avantatges del carnet d'Alberguista".
- Port Aventura (conveni de col·laboració entre el Patronat Municipal de Turisme de Tarragona).
- Societat Catalana d'Arqueologia, Ruta dels Primers Cristians de Tàrraco (conveni amb el patronat Municipal de Turisme de Tarragona).
- Promoció del diari ARA (2x1) en tots els centres, de l'1 d'agost al 31 de desembre.

